

Univerzita Karlova
Přírodovědecká fakulta

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Dějepis se zaměřením na vzdělávání – Geografie se zaměřením na vzdělávání

Josef Král

Severoírský konflikt a aktuální štěpné linie – prostorová analýza

The Troubles and its current cleavage lines – spatial analysis

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Libor Jelen, Ph.D.

Praha, 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, 5. 5. 2021

Josef Král

.....

Poděkování

Rád bych zde poděkoval RNDr. Liboru Jelenovi, Ph. D. za odborné vedení bakalářské práce, rady, připomínky, a především trpělivost a vstřícnost v průběhu jejího zpracování.

ABSTRAKT

Hlavním cílem této práce je nalezení prostorových zákonitostí severoirského konfliktu a analyzování jejich vztahu se štěpnými liniemi v současné severoirské společnosti. Práce dále zkoumá vztahy mezi prostorovým rozložením obětí severoirského konfliktu a charakteristikou referenda o brexitu z roku 2016. Analýza byla provedena za využití Spearmanova korelačního koeficientu. Využita byla teorie štěpných linií vycházející z práce Lipseta a Rokkana. Tato práce prokázala existenci vztahů mezi prostorovým rozložením obětí během severoirského konfliktu a některými faktory referenda o brexitu z roku 2016.

KLÍČOVÁ SLOVA

Severní Irsko, Irský republikanismus, Konflikt v Severním Irsku, unionismus, referendum, brexit

ABSTRACT

Main goal of this work is searching for spatial patterns of The Troubles and analysing of their relation to cleavage lines of contemporary society of Northern Ireland. This work further examines relations between spatial layout of victims of The Troubles and characteristics of brexit referendum of 2016. Analysis was performed using Spearman correlation coefficient. Cleavage line theory was used in this work, which originates in work of Lipset and Rokkan. This work found existence of relations between spatial layout of The Troubles and some factors of brexit referendum of 2016.

KEYWORDS

Northern Ireland, Irish republicanism, The Troubles, unionism, referendum, brexit

Obsah

Seznam grafů, map a obrázků	6
Seznam zkratk	7
1. Úvod.....	8
2. Teoreticko-metodické ukotvení práce	10
2.1. Zdroje dat a jejich zpracování	11
3. Historický kontext	14
3.1 Irsko do tudorovského záboru	14
3.2 Tudorovský zábor Irska, Stuartovci a 17. století.....	14
3.3 Irsko v 18. a 19. století	17
3.4 Válka za nezávislost, občanská válka a nezávislý stát	19
4. Konflikt v Severním Irsku a Severní Irsko před referendem	21
4.1 Počátek konfliktu, zúčastněné strany a vývoj konfliktu.....	21
4.2 Prostorové rozložení úmrtí v důsledku konfliktu v letech 1969–2001	24
4.3 Vývoj v Severním Irsku mezi rokem 2001 a referendem 2016	29
5. Referendum o členství v EU, vztah mezi prostorovým rozložením obětí severoirského konfliktu a postojem k setrvání v EU	31
5.1 Postoj severoirských stran k referendu, výsledky referenda	31
5.2 Analýza dat o referendu a vztah s konfliktem	32
6. Závěr.....	36
7. Seznam literatury a zdrojů	38
7.1 Literatura	38
7.2 Zdroje dat	40
7. Přílohy	42

Seznam grafů, map a obrázků

Graf 1: Vývoj počtu obětí konfliktu v Severním Irsku na území Severního Irsku v letech 1969-2001.

Graf 2: Počet obětí v jednotlivých parlamentních volebních okrscích během konfliktu v Severním Irsku (1969-2001).

Graf 3: Podíl katolického obyvatelstva v jednotlivých parlamentních volebních okrscích (2011).

Graf 4: Vztah mezi počtem obětí během konfliktu v Severním Irsku a podílem obyvatelstva hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vychovaných dle censu 2011.

Graf 5: Počet získaných mandátů v severoirském parlamentu ve volbách v roce 2016.

Graf 6: Vztah mezi počtem obětí během konfliktu v Severním Irsku na území Severního Irsku a podílem hlasů pro vystoupení z EU v rámci referenda o brexitu.

Graf 7: Vztah mezi podílem hlasů pro vystoupení v referendu o členství v EU a podílem obyvatel hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vychovaných dle censu 2011.

Graf 8: Vztah mezi počtem obětí během konfliktu v Severním Irsku (1969-2001) a volební účastí v referendu o členství v EU.

Mapa 1: Rozložení počtu obětí během konfliktu v Severním Irsku (1969-2001) na území Severního Irsku.

Mapa 2: Podíl katolického obyvatelstva v jednotlivých parlamentních volebních okrscích (2011).

Mapa 3: Podíl hlasů pro vystoupení z EU během referenda o členství Spojeného království v EU v parlamentních volebních okrscích Severního Irsku (2016).

Obrázek 1: Parlamentní volební okrsky do britského parlamentu v Severním Irsku.

Seznam zkratek

CAIN Conflict Archive on Internet	Archiv konfliktu na internetu
CIRA Continuity Irish Republican Army	Pokračující Irská republikánská armáda
DUP Democratic Unionist Party	Demokratická unionistická strana
EU European Union	Evropská unie
INLA Irish National Liberation Army	Irská národněosvobozenecá armáda
IPLO Irish People's Liberation Organisation	Irská lidově osvobozenecá organizace
IRA Irish Republican Army	Irská republikánská armáda
LVF Loyalist Volunteer Force	Loajalistická dobrovolnická síla
NIRA New Irish Republican Army	Nová irská republikánská armáda
OIRA Official Irish Republican Army	Oficiální irská republikánská armáda
PIRA Provisional Irish Republican Army	Prozatímní irská republikánská armáda
PBP People Before Profit Alliance	Lidé před profitem
PSNI Police Service of Northern Ireland	Policejní služba Severního Irsku
RAAD Republican Action Against Drugs	Republikánská akce proti drogám
RIRA Real Irish Republican Army	Pravá irská republikánská armáda
RUC Royal Ulster Constabulary	Královská ulsterská policie
SDLP Social Democratic Labour Party	Sociálně demokratická labouristická strana
TUV Traditional Unionist Voice	Tradiční unionistický hlas
UDA Ulster Defence Association	Ulsterská obranná asociace
UR Ulster Resistance	Ulsterský odpor
UUP Ulster Unionist Party	Ulsterská unionistická strana
UVF Ulster Volunteer Force	Ulsterská dobrovolnická síla

V irštině se lze setkat se souslovím *Óglaigh na hÉireann*, které používají všechny odnože IRA a další republikánské organizace. Stejný idiom využívají i Irské obranné síly, oficiální armáda Irsku. Většina zkratk vychází z publikace Konflikt v Severním Irsku (Frank 2006), nicméně některé zkratky byly poupraveny a názvy některých organizací přeloženy svépomocí.

1. Úvod

Irsko je ostrovem nedaleko Velké Británie, o jehož území se v současnosti dělí dva státy. Většinu ostrova zabírá Irská republika, přičemž se častěji setkáváme se zkráceným názvem Irsko, menší území na severu, známé jako Severní Irsko, je součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Je nutné zmínit, že k Irsku i Severnímu Irsku je počítána i řada ostrovů nacházejících se v okolních vodách, nicméně ty nemají pro tuto práci zásadní význam. Jak je ovšem známo, v minulosti spadalo celé Irsko pod vládu Spojeného království. Tato nadvláda nad ostrovem skončila vznikem samostatného Irska ve 20. století, ale pro samotné střety mezi „Iry a Brity“ to konec nepřineslo. Téma „jednotného Irska“ hrálo velkou roli na politických scénách Irska a Severního Irska a přerostlo v konflikt paramilitárních organizací (Frank 2006). Část tohoto dlouhodobého soupeření bude jedním z předmětů zkoumání této práce. Konkrétně se jedná o konflikt v Severním Irsku, v anglické literatuře známější pod pojmem „*The Troubles*“, který se odehrával od konce 60. let až do roku 1998, kdy byla uzavřena mírová smlouva (English 2004). Otázka sjednocení Irska už není pro Spojené království tak palčivým tématem jako v minulosti, avšak po brexitu dochází k opětovnému nárůstu zájmu o toto téma a samotná otázka sjednocení Irska opět ožívá.

Cílem této práce je proto zjistit, zda existuje prostorový vztah mezi intenzitou (počtem obětí) severoirského konfliktu a současnými štěpnými liniemi v severoirské společnosti. Štěpné linie jsou zde reprezentovány politickou orientací obyvatel Severního Irska, konkrétně hlasováním o vystoupení Spojeného království z EU v roce 2016. V zásadě tak půjde o ověření hypotézy, zda v regionech nejvíce postižených konfliktem měla větší podporu idea zůstat součástí Evropské unie, což dále souvisí s celkovým politickým statutem Severního Irska. Vzhledem k cílům se práce zabývá následujícími otázkami:

Otázka č. 1: Existuje vztah mezi prostorovým rozložením obětí „*The Troubles*“ v letech 1969–2001 v Severním Irsku a podílem katolického obyvatelstva v daných volebních okrscích?

Otázka č. 2: Existuje vztah prostorovým rozložením obětí „*The Troubles*“ v letech 1969–2001 v Severním Irsku a volebními výsledky během referenda o brexitu?

Otázka č. 3: Mělo násilí během konfliktu v Severním Irsku vliv na volební účast během referenda o brexitu?

Výzkumné otázky vychází z předpokladu, že konflikt v Severním Irsku má silné náboženské pozadí, přičemž neméně významná je i politická složka (English 2004). Zároveň je zde předpoklad existence dvou hlavních názorů na otázku statusu Severního Irsku, republikánského a unionistického, které jsou jednotné v rámci jedné hlavní otázky (připojení k Irsku nebo setrvání ve Spojeném království). V jiných otázkách se stoupenci těchto myšlenek rozcházejí, díky čemuž existuje více politických stran v obou těchto uskupeních (Tilley, Evans, Mitchell, 2006). Toto rozdělení na dva hlavní tábory by se mělo projevat i v dnešní severoirské společnosti, tudíž by mělo být možné najít souvislost mezi prostorovými zákonitostmi konfliktu v Severním Irsku a náboženskou štěpnou linií v Severním Irsku, případně geopolitickou štěpnou linií ve vztahu k otázce brexitu.

Práce má následující strukturu. Následující kapitola je věnována metodice, teoreticko-metodologickému ukotvení a zdrojům dat, přičemž je zde zhodnocena i datová základna. Následuje historicko-společenský kontext, na který navazuje část práce věnující se prostorovým zákonitostem a která odpovídá na stanovené otázky. Na ní navazuje závěr, který práci uzavírá a v krátkém odstavci se věnuje současnému dění v Severním Irsku. Po závěru následuje seznam zdrojů a literatury. Práci uzavírají přílohy.

2. Teoreticko-metodické ukotvení práce

Základním teoretickým rámcem výzkumu konfliktu je teorie štěpných linií, jejichž autory jsou Lipset a Rokkan (1967). Základní premisou teorie je existence rozdílů ve společnosti, díky kterým se lidé dělí do skupin s rozdílnými politickými názory, které spolu poté soupeří. Tyto rozdíly mohou být i výsledky historických procesů (Lipset, Rokkan 1967). V práci Lipseta a Rokkana jsou vymezeny čtyři základní štěpné linie, a to: jádro-periferie, církev-stát, město-venkov a vlastníci-pracující (Lipset, Rokkan 1967). Na dílo Lipseta a Rokkana dále navazovali například Inglehart (2008), který rozvíjí teorii štěpných linií o linii materialismus-postmaterialismus, nebo Ford a Jennings (2020), kteří se věnují vytyčování nových štěpných linií v západní Evropě, případně Kitschelt (1995) zkoumáním štěpných linií v postkomunistických demokratických státech. V prostředí Severního Irsku se štěpnými liniemi zabývali například Tilley, Evans a Mitchell (2006). Podle Evanse a Sinnotta (1999), kteří identifikovali tři ze čtyř klasických štěpných linií, „osamostatnění Irsku zesílilo potenciál pro konflikt uvnitř Severního Irsku dle tří ze čtyř štěpných linií dle Lipseta a Rokkana“ (Evans, Sinnott 1999, s. 424).

Hlavní štěpnou linií v případě Severního Irsku je štěpná linie „jádro-periferie“ (Evans, Sinnott 1999, s. 424), přičemž náboženství slouží k identifikaci příslušníků skupin stojících na opačných stranách štěpné linie. Další štěpnou linií je linie „církev-stát“ a třetí linií je linie mezi „vlastníky-pracujícími“ (Evans, Sinnott 1999, s. 424). Štěpné linie církev-stát a vlastníci-pracující nejsou ovšem díky intenzitě štěpné linie jádro-periferie tak výrazné (Evans, Sinnott 1999). Štěpnou linií jádro-periferie lze v případě Severního Irsku nahradit štěpnou linií založenou na náboženských rozdílech mezi katolickou a nekatolickou (protestantskou, anglikánskou) populací. Katolické obyvatelstvo bylo sociálně i politicky diskriminované (dále v kapitole 3), zatímco obyvatelstvo nekatolické mělo výsadní postavení, ačkoliv většinou tvořilo menšinu. Náboženství tak sloužilo v celém Irsku jako atribut pro identifikaci příslušníků daných skupin především v době před 18. stoletím. Později lze obyvatelstvo dělit i dle názoru v otázce Irsku a jeho existence v rámci Spojeného království. Toto dělení se přenáší na Severní Irsko po vzniku samostatné Irské republiky (obě skupiny dále charakterizovány v podkapitole 4.1). Postoj významných severoirských politických stran k brexitu je dále rozveden v podkapitole 5.1. Pro důkladnější zkoumání štěpných linií severoirské společnosti by bylo lepší zvolit výsledky voleb, jako nejaktuálnější se nabízejí volby do britského parlamentu z roku 2019, se kterými pracovali Evans a Tonge (2020). Nicméně v případě podrobnějšího studia

štěpných linií v Severním Irsku by bylo zapotřebí provést i kvalitativní výzkum a rozsáhlejší kvantitativní výzkum, což přesahuje rozsah bakalářské práce.

2.1. Zdroje dat a jejich zpracování

U zdrojů dat, je nutné vzít v potaz, že tato práce pracuje se dvěma rozdílnými časovými obdobími, tudíž pro každé jsou využívány jiné zdroje. Pro období konfliktu v Severním Irsku je hlavním zdrojem databáze CAIN, která je výsledkem dlouhodobé činnosti Ulsterské univerzity na poli zkoumání severoirského konfliktu. Hlavní osobou působící v rámci CAIN je Dr. Martin Melaugh, ředitel CAIN, který v minulosti pracoval v Centru pro studium konfliktu na Ulsterské univerzitě. CAIN v sobě obsahuje informace a data spojená se severoirským konfliktem od roku 1968 až do dnes, včetně například doporučené literatury a vlastní přístupné bibliografie. Nachází se zde také rozcestník k dalším zdrojům dat a informací, které lze při zkoumání konfliktu využít. Významnou součástí CAIN je vizualizace konfliktu, která se skládá ze sad map věnujících se konfliktu nebo virtuálního výukového prostoru vytvořeného v programu Second Life (Melaugh 2011). Dále lze na CAIN najít Suttonův index, který mapuje úmrtí v letech 1969–2001, přičemž je dělí do několika kategorií, aby bylo možné oddělit úmrtí, která nemají přímou souvislost s konfliktem. Suttonův index je kvalitním a přehledným zdrojem dat, který nejprve vyšel v publikaci *Bear in Mind These Dead: Index of Deaths from the Conflict in Ireland, 1969-93*, a později byl revidován a upravován, posledním rokem zahrnutým do seznamu je rok 2001 (Sutton 2001b) Kromě Suttonova indexu je možné využít i databázi Michaela McKeowna, severoirského pedagoga, žurnalisty, historika a politika, která vyšla jako součást studie *Post-Mortem* v roce 2001, její revidovaná verze byla nahrána na CAIN v roce 2009 (McKeown 2009). Oba tyto zdroje, jak Suttonův index, tak McKeownova databáze *Spreadsheet of Deaths Associated with Violence in Northern Ireland, 1969-2001*, jsou relevantními zdroji, které mapují úmrtí ve spojitosti s konfliktem v Severním Irsku. McKeownova databáze je taktéž volně dostupná na stránkách CAIN pro výzkumné účely. Pro využití v této práci byla zvolena právě McKeownova databáze.

Samotný CAIN je součástí výzkumu *International Conflict Research Institute* (INCORE), který opět spadá pod Ulsterskou univerzitu a zároveň spadá pod ARK, který slouží jako hub pro Ulsterskou univerzitu a Královskou univerzitu v Belfastu a pomáhá financovat CAIN. Dále se na CAIN nachází digitalizované verze dokumentů z Irského národního archivu a

severoírského archivu *Public Records Office of Northern Ireland*, které mají spojitost se severoírským konfliktem. Lze zde nalézt i fotografie, audio záznamy z některých událostí či videozáznamy, ale tyto typy materiálů v této práci nenaleznou využití. Řada článků se zde věnuje také klíčovým událostem konfliktu a pojmům, které zde vysvětluje. Nalézt se zde dají i statistiky věnující se geografické charakteristice Severního Irsku, obyvatelstvu, vzdělání, zemědělství nebo zaměstnanosti, což umožňuje vytvoření uceleného pohledu na severoírskou společnost v tomto časovém období. CAIN byl v minulosti financován například z programu EU PEACE III, Ulsterskou univerzitou, a z velké části prostřednictvím *Reconciliation Fund*, grantového programu irského ministerstva zahraničních věcí.

Jako zdroj dat pro volební výsledky byla zvolena severoírská *The Electoral Office of Northern Ireland* (EONI). Je to především z důvodu, že v samotném referendu bylo Severní Irsko počítáno jako jeden volební okrsek, tudíž jsou data za celé Severní Irsko často uváděna pouze na této úrovni. Nicméně EONI poskytuje data i pro nižší územní celky, pro účely této práce konkrétně pro parlamentní volební okrsky. Data o severoírském obyvatelstvu jsou čerpány ze sčítání lidu ve Spojeném království z roku 2011, přičemž jsou zde využita data ze severoírského *Northern Ireland Statistics and Research Agency* (NISRA), které jsou dostupné skrze její část *Northern Ireland Neighbourhood Information Service* (NINIS).

Pro tuto práci bylo využito několik knih i odborných článků. *Dějiny Irsku* jsou přehledovou publikací od Theodora W. Moodyho, Francise X. Martina a kolektivu, která slouží především k upřesnění reálií před 20. stoletím (autorem jedné kapitoly této publikace je i dále zmíněný R. English). K doplnění spojitostí z 20. století slouží především publikace *Konflikt v Severním Irsku*, jehož autorem je český historik Jan Frank, a kniha *Armed Struggle* z pera severoírského historika Richarda Englishe. Pro doplnění některých historických souvislostí, které nejsou v přechozích publikacích obsaženy, byla zvolena publikace historika a bývalého ministerského předsedy Spojeného království Winstona S. Churchilla *Věk revoluce* ze série *Dějiny anglicky mluvících národů*. Pro teoreticko-metodické vymezení práce byla využita především publikace Lipseta a Rokkana (1967) v kombinaci s článkem Evanse a Sinnota (1999). Mezi další články využití v této práci patří například práce Tilleyho, Evanse a Mitchella (2006) nebo Harveyho (2020). Kromě těchto publikací jsou využívány také novinové články, opět především pro události z moderního období, tedy z doby po publikaci výše zmíněné literatury.

Samotná analýza dat byla provedena v aplikaci Excel, ve které byly také zpracovány grafy. Pro analýzu dat byl využit Spearmanův korelační koeficient, který vysvětluje závislost

mezi dvěma sledovanými proměnnými. Spearmanův koeficient byl zvolen především z důvodu, že „je rezistentní vůči odlehlým hodnotám“ (Hendl 2006, s. 257). Zkoumaná data pro volební okrsky byla vždy seřazena od nejmenšího po největší v první a následně v druhé kategorii. Rozdíl pořadí u jednotlivých atributů byl umocněn na druhou a všechny umocněné rozdíly byly sečteny. Sečtená hodnota byla vložena do vzorce $r_s = 1 - \frac{(6 \cdot x)}{n(n^2 - 1)}$ (Hendl 2006, s. 257), přičemž x značí součet umocněných rozdílů a n je počet atributů, které jsou zkoumány (v tomto případě platí ve všech výpočtech $n=18$, jelikož bylo zkoumáno 18 volebních okrsků). Výsledkem r_s tohoto výpočtu je Spearmanův korelační koeficient. Po výpočtu koeficientu ještě musel být prokázán vztah, který byl zkoumán na 1% hladině významnosti. Pro testování byla použita tabulková hodnota „0,564“ (Hendl 2006, s. 569) z publikace Přehled statistických metod zpracování dat. V případě, že byla absolutní hodnota r_s větší než 0,564, došlo k prokázání závislosti. Síla korelace je rozdělena do tří intervalů, kdy při korelaci 0,1–0,3 se jedná o malou závislost, při hodnotách 0,3–0,7 o závislost střední a při 0,7–1 se jedná i velkou závislost (Hendl 2006). V následujících dvojicích byla testována závislost mezi vybranými daty: počet obětí a podíl hlasů pro vystoupení z EU, počet obětí a volební účast, počet obětí a podíl katolického obyvatelstva a obyvatelstva v katolictví vychovaného k roku 2011, podíl katolického obyvatelstva a obyvatelstva v katolictví vychovaného k roku 2011 a podílu hlasů pro vystoupení z EU.

Mapové výstupy byly vytvořeny v aplikaci QGIS, kde byla využita podkladová data z OpenDataNI reprezentující administrativní jednotky (parlamentní volební okrsky). Tato data jsou v základu zpracována tak, že plocha těchto okrsků překrývá jezera a zálivy, tudíž tato podkladová vrstva neodpovídá ilustračnímu obrázku, který znázorňuje jednotlivé volební okrsky (obr. 1). Mapy tím pádem také nekopírují přesné pobřeží Severního Irsku. Do atributové tabulky byly přidány sloupce s novými atributy, které byly využity k tvorbě kartogramů. Data pro tyto atributy byly převzaty ze zdrojů dat popsanych výše v této kapitole. Využitá data jsou (i s vypočtenými příslušnými podíly) uvedeny v přílohách.

3. Historický kontext

3.1 Irsko do tudorovského záboru

Aby bylo možné plně se dostat do problematiky situace v Severním Irsku, je nutné vrátit se až do 11. století. V roce 1066 poráží Vilém Dobyvatel Harolda II. v bitvě u Hastingsu, v důsledku čehož se Normané stávají pány Anglie. Irsko je v této době územím rozděleným mezi menší království, na jejichž vývoj měla velký vliv činnost vikingů od 9. po 12. století. Zde je důležité zmínit fakt „Vikingové ovlivnili Irsko tím, že těžiště společenského i politického života jednou provždy přenesli ze středu ostrova na jeho východní pobřeží“ (Moody, Martin 2012, s.70), tedy například oblasti dnešního Dublinu. Díky politickým konfliktům v Irsku došlo k vyslání výpravy do Irska, která měla navrátit na trůn svrženého krále Diarmaita. Touto výpravou začíná normanský zábor Irska, první pokus o získání nadvlády nad Irskem ze strany anglických králů (Moody, Martin a kol. 2012).

Normanům se nepodařilo nikdy obsadit celé Irsko, nicméně normanský zábor byl první krok v procesu ovládnutí Irska. Důsledkem normanského záboru byl vznik Irského lordství, státního útvaru pokrývajícího většinu Irska, v jehož čele stál pán Irska, kterým tradičně byl anglická král. Z hlediska této práce je nejvýznamnější událostí spojenou s normanským obdobím v dějinách Irska vznik irského parlamentu v roce 1297 a jeho následovné rozšíření v letech 1299 a 1300 (Moody, Martin a kol. 2012).

3.2 Tudorovský zábor Irska, Stuartovci a 17. století

V následujících staletích došlo k oslabení normanské a později anglické nadvlády. Zlom přichází v době vlády tudorovské dynastie, konkrétně Jindřicha VIII., známého také jako zakladatele anglikánské církve. Toto období spadající do druhé poloviny vlády tudorovské dynastie, počínající Jindřichem VIII. a konče Alžbětou I. lze označovat jako tudorovský zábor. Irsko tedy ovládl Jindřich VIII., tentokrát již ne jako pán Irska, ale jako irský král, jelikož se Irsko stává roku 1542 královstvím (Moody, Martin a kol. 2012). Tudorovský zábor značil definitivní ovládnutí Irska a jeho připojení k Anglii prostřednictvím osoby panovníka. Evropa v 16. a 17. století byla místem neklidu a náboženské reformace. A právě náboženská reformace

zasáhla i Britské ostrovy. Jindřich VIII. tedy v důsledku schismatu s Římem zakládá anglikánskou církev (*Church of England*). Kromě této události, jejíž důsledky můžeme pozorovat i v současném světě, se Jindřich nechá jmenovat irským parlamentem hlavou církve v Irsku, kde v důsledku toho vzniká irská církev (*Church of Ireland*). Nová církev ovšem v Irsku nedosahovala výrazné podpory a ani snaha Alžběty I., poslední tudorovské vládkyně, nenašla úspěch při pokusech o nastolení protestanství ve všech svých državách, kdy se se selháním setkala právě v Irsku. Jedním z nástrojů, které měly pomoci s poangličtěním Irska, bylo založení Trinity College v Dublinu, která byla jedinou vysokou školou na ostrově až do 18. století (Moody, Martin a kol. 2012).

Kromě vzniku nové církve a transformování v nový státní útvar přinesla vláda Tudorovců další významnou událost. A touto událostí je tudorovské osídlování Irska, na které později navazuje stuartovské osídlování Irska, někdy se také lze setkat s pojmem kolonizace (Moody, Martin a kol. 2012). Ta je spjatá s přílivem nových obyvatel z Anglie a Skotska. Toto osídlování začalo ve vnitrozemí ostrova, konkrétně v oblastech King's County a Queen's County, z hlediska tradičních irských hrabství tedy především v hrabstvích Offaly a Laois. Celý Munster, neboli jižní Irsko, bylo zasaženo kolonizací po sérii neúspěšných rebelií. Nicméně nejvíce byla osídlováním zasažena oblast Ulsteru, kde se setkáváme specificky s pojmem kolonizace Ulsteru. Ulster je jednou ze čtyř tradičních provincií Irska, nachází se na severu ostrova a v dnešní době právě tudy prochází hranice mezi Severním Irskem a Irskem a nachází se zde celé dnešní Severní Irsko. Irsko se na konci 16. století stává bojištěm, kde se mezi sebou střetávají povstalci, vedení Hughem O'Neillem, a lojalisté. Nelze říct, že se jedná o boj Irů a Angličanů, jelikož Irové se zde nacházejí na obou stranách konfliktu. Boje zachvátily celé Irsko (Moody, Martin a kol. 2012).

Válka skončila v roce 1603 mírovou smlouvou s již novým panovníkem Jakubem I. Stuartem. Následovala konfiskace půdy a osídlování nově vylidněných oblastí, přičemž do Ulsteru přichází protestantští Skoti a Angličané. O'Neill a další příslušníci irské šlechty nakonec v roce 1607 opouštějí Irsko a cestují do kontinentální Evropy¹. Výsledkem tohoto odchodu do exilu byla absence irské šlechty, která usnadnila další kolonizování Ulsteru. Kolonizace se týkala především hrabství Armagh, Cavan, Coleraine, Donegal, Fermanagh, Tyrone a nově vzniklého hrabství Londonderry (Moody, Martin a kol. 2012).

¹ V anglickojazyčné literatuře se tato událost označuje jako „flight of the earls“ (například v databázích CAIN).

Počet přistěhovalců na počátku 17. století se pohyboval kolem „20 000“ (Frank 2006, s.12). Samotný začátek 17. století byl pro Iry velice bouřlivý. Ještě v roce 1641 byla nadpoloviční většina půdy v Irsku v držení Irů (Moody, Martin a kol. 2012). Po smrti Jakuba I. nastupuje na trůn jeho syn, Karel I. Stuart, jehož vláda byla ukončena anglickou občanskou válkou. Ještě před vypuknutím občanské války dochází v roce 1641 k dalšímu povstání v Ulsteru. Ačkoliv zpočátku bylo povstání úspěšné, již v roce 1642 se situace obrátila a povstalci byli zatlačeni zpět na sever. Další zvrát přineslo dění v Anglii, kde na konci roku 1642 vypukla výše zmiňovaná anglická občanská válka. Irští katolíci se sdružili v tzv. „Katolické konfederaci“ (Moody, Martin a kol. 2012, s.144), přičemž zpočátku byla hlavním bojištěm Británie, kde proti sobě stáli rojalisté a parlamentaristé. Porážka rojalistů a poprava Karla I. vedly k tomu, že vládní vojska, v jejich čele stál Oliver Cromwell, se vylodila v Irsku za účelem obnovení pořádku. Irové byli poraženi a došlo k další konfiskaci majetku a další vlně osídlování. Irsko bylo rozděleno na dvě části. Katoličtí Irové měli nově držet půdu pouze v šesti z celkových dvaatřiceti irských hrabství. Všechna tato hrabství, s výjimkou hrabství Clare, se nacházela v provincii Connacht na západě země. Po tudorovské a stuartovské kolonizaci tak dochází k další, tentokrát „cromwellovské kolonizaci“ (Moody, Martin a kol. 2012, s. 145).

Poté, co byl popraven Karel I., se vládcem Britských ostrovů stává Oliver Cromwell, který využívá titulu lorda protektora, přičemž Anglie se stává republikou. Tento stav ale nevydrží příliš dlouho, jelikož společně s Cromwellem umírá i republika. Dochází k obnovení monarchie při tzv. restauraci Stuartovců a králem se stává Karel II. Stuart, během jehož vlády zažívá Irsko období klidu. Karel II. umírá v roce 1685 a na trůn nastupuje jeho bratr Jakub II., který byl na rozdíl od svých předchůdců katolík. Právě v této době se do pozice místokrále Irska dostává Richard Talbot, katolický důvěrník krále Jakuba, který dříve obdržel titul hraběte z Tyrconnellu. Dochází tak k velkým změnám. Talbot již dříve reorganizoval armádu, do jejíhož čela se dostal ještě dříve, než se stal místokrálem. Katolíci byli dosazováni na důležité pozice ve státní správě, stejně jako před nimi byli na stejná místa dosazováni protestanté. V této době již katolíci drželi pouze 22 % půdy na ostrově (Moody, Martin a kol. 2012, s.143), přičemž značný pokles oproti stavu z roku 1641 byl způsoben cromwellovským zábohem. A právě tento zábor se snažili katolíci v tomto období zrušit. Opět ale dochází k významným změnám v Anglii, jelikož politika katolického krále vedla k nespokojenosti tamních velmožů, kteří požádali o pomoc manžela Jakobovy dcery, místodržícího Spojených nizozemských provincií Viléma III. Oranžského. Vilém se vylodil v Anglii a v tzv. slavné revoluci se chopil vlády,

zatímco Jakub II. uprchl do Francie, kde hledal podporu u katolického Ludvíka XIV. (Moody, Martin a kol. 2012).

Katolíci nezůstali u moci v Irsku dlouho. Jakub II. se s francouzskou podporou vylodil v Irsku, které hodlal využít ke znovuzískání anglického trůnu. V tuto chvíli byl ovšem panovník prakticky rukojmím Irů, kteří si vynutili svolání parlamentu, který vyhlásil mimo jiné svobodu vyznání. Ústupky ze strany krále ve finále nic neznamenaly. Konflikt v Irsku se stal součástí většího střetu, kde se v hlavních rolích objevují Francie, Španělsko a Svatá říše římská. Irští katolíci vedení Jakubem se střetli v bitvě s protestantskou armádou, které velel přímo Vilém Oranžský v bitvě u Boyne roku 1690, v níž zvítězila protestantská vojska. Samotná bitva nepřinesla rozřešení konfliktu, jelikož boje pokračovaly celý další rok. Rozhodujícím momentem je střet u Aughrimu, v němž jsou irské síly poraženy. Závěrem konfliktu dochází k další vlně opouštění Irska. Před sto lety odešla z Ulsteru šlechta, tentokrát z Irska odcházejí především válečníci, kteří mířili bojovat na kontinent, především do Francie (Moody, Martin a kol. 2012).

3.3 Irsko v 18. a 19. století

Situace v Irsku se tedy během několika let opět změnila a naděje katolíků prakticky mizí. Irský parlament se sestává pouze z protestantů. Právě protestanté se v této době vrací do důležitých pozic, ve kterých je nahradili katolíci v době působení hraběte Talbota. Dochází k přijetí zákonů, které znemožňují katolíkům zastávat veřejné úřady nebo kupovat půdu. Porážka rebelie samozřejmě vedla k další vlně zabavování půdy, stejně jako v minulosti. V této době tedy podíl půdy vlastněné katolíky „klesá na 14 %“ (Moody, Martin a kol. 2012, s. 157), přičemž v následujícím období pokles pokračuje kvůli nemožnosti nákupu půdy dle nové legislativy. Celé 18. století se nese v duchu dalšího úpadku pro irské katolíky. Anglie a Skotsko se v roce 1707 stávají jedním státem, Spojeným královstvím Velké Británie (Churchill 1999). K tomu všemu je Irsko v roce 1741 zasaženo hladomorem. Mezi lety 1756–1763, kdy je svět zapojen do sedmileté války, dochází k venkovským rebeliím především v Munsteru a Ulsteru. Za těmito nepokoji stojí uskupení „*Whiteboys*, *Hearts of Oak* a *Hearts of Steel*“ (Moody, Martin a kol. 2012, s. 163). V pozdějším období lze pozorovat vznik dalších skupin, přičemž významnější skupiny začínají vznikat na konci 18. století. I Irsko bylo ovlivněno americkou válkou za nezávislost. Nejdříve došlo ke změně některých zákonů upravujících práva katolíků v Anglii a

následně i v Irsku, především ve vztahu k vlastnictví půdy. Britská porážka v Severní Americe vedla k otřesům na politické scéně. Z legislativního hlediska došlo k rozsáhlému uvolňování po nástupu nové vlády, kterou sestavovali whigové (Moody, Martin a kol. 2012).

Obdobně jako na konci 17. století, i na konci 18. století mělo na dění v Irsku vliv dění na kontinentu, konkrétně ve Francii. Velká francouzská revoluce značně ovlivnila dění v celé Evropě na několik desítek let, přičemž revoluční myšlenky se rozšířily do mnoha částí Evropy, Irsko nevyjímaje. Ze známé trojice myšlenek spojených s francouzskou revolucí, svoboda, rovnost a bratrství, v Irsku rezonovaly především první dvě. Do čela hnutí za zrovnoprávnění se v této době staví Theobald Wolfe Tone, protestantský právník. Postupně docházelo k dalšímu částečnému zrovnoprávnění katolíků a protestantů, navzdory tomu stále probíhaly menší ozbrojené střety. V Ulsteru je roku 1795 založena „Oranžská společnost“ (Moody, Martin a kol. 2012), jejíž název se odkazuje na Viléma III. Oranžského, která do dnešní doby působí v Severním Irsku pod názvem Oranžský řád. Menší střety byly předzvěstí většího konfliktu, který Irsko čekal. Povstání propuká v roce 1798, ale je špatně organizované a velice rychle potlačené. Samotný Wolfe Tone je zajat při námořním střetu mezi Brity a Francouzi a následně odsouzen k smrti. Ještě před vykonáním rozsudku páchá sebevraždu (Moody, Martin a kol. 2012). Neúspěšné povstání vedlo k dalšímu řešení problému Irska, se kterým se britská vláda potýkala. Byl připraven a schválen zákon o unii, který z Irska roku 1801 udělal součást Spojeného království, které tak získalo název Spojené království Velké Británie a Irska. Taktéž Irové přicházejí o parlament, jelikož ten je sloučen s parlamentem britským. Bylo připravováno další povstání, nicméně i to bylo bez potíží potlačeno a jeho vůdce, Robert Emmet, popraven (Moody, Martin a kol. 2012).

Za nejvýraznější a pravděpodobně i nejnámější událost spojenou s Irskem 19. století lze považovat velký hladomor, jehož stopu lze pozorovat i v dnešním světě. Irsko v první polovině 19. století zažilo nárůst populace, kdy před vypuknutím hladomoru v roce 1841 žije v Irsku přes 8 milionů obyvatel (Moody, Martin a kol. 2012). Důsledkem hladomoru nebyla redukce populace pouze kvůli úmrtím, ale do značné míry i kvůli emigraci. Britská vláda zajišťovala přísun potravin do Irska v prvním roce neúrody, který se podařilo zvládnout, avšak změna vládnoucí garnitury značila obrat k horšímu. Další rok neúrody následovaný tvrdou zimou byl pro Irsko ranou, ke které se navíc připojily epidemie tyfu a úplavice. Hladomor trvá v letech 1845–49. Hladomor stál život zhruba milion lidí, přičemž další milion Irsko opouští. Značná část emigrantů míří přes Atlantik do Kanady a Spojených států amerických (Moody, Martin a kol. 2012).

Druhá polovina 19. století se obešla bez ozbrojených střetů. Došlo k řešení pozemkové otázky, díky čemuž došlo k nárůstu podílu půdy, která byla vlastněná katolíky. Taktéž se Irové snaží získat zpět svůj parlament, avšak tato snaha byla neúspěšná. Významný je vznik organizace Irské republikánské bratrstvo. Zde s lze setkat s pojmem irský republikanismus, který provází Irsko i v celém 20. století (Moody, Martin a kol. 2012).

3.4 Válka za nezávislost, občanská válka a nezávislý stát

Počátek 20. století přináší vznik politického uskupení, které dodnes pomáhá formovat celé Irsko, strany Sinn Féin. Toto uskupení zakládá v roce 1905 Arthur Griffith. Stále pokračovala snaha Irů o získání vlastního parlamentu, která se setkávala s odporem především anglikánské části obyvatelstva. V Ulsteru vznikají ozbrojené milice, sbory Ulsterských dobrovolníků, obdobně vznikají Irští dobrovolníci v Dublinu. Obrat přineslo vypuknutí první světové války, které diskuse utlumilo. Rok 1916 přinesl Velikonoční povstání v Dublinu, které bylo potlačeno britskou armádou. Klíčovým okamžikem se stávají volby v prosinci 1918, již po ukončení války, v nichž v Irsku dominuje Sinn Féin. Je ustanoven irský parlament, známý jako Dáil, do jehož čela byl jmenován Éamon de Valera, kterého zastupoval Arthur Griffith. Do čela ozbrojeného odporu vůči Britům se staví Michael Collins a již s počátkem roku 1919 vypuká irská válka za nezávislost (Moody, Martin a kol. 2012).

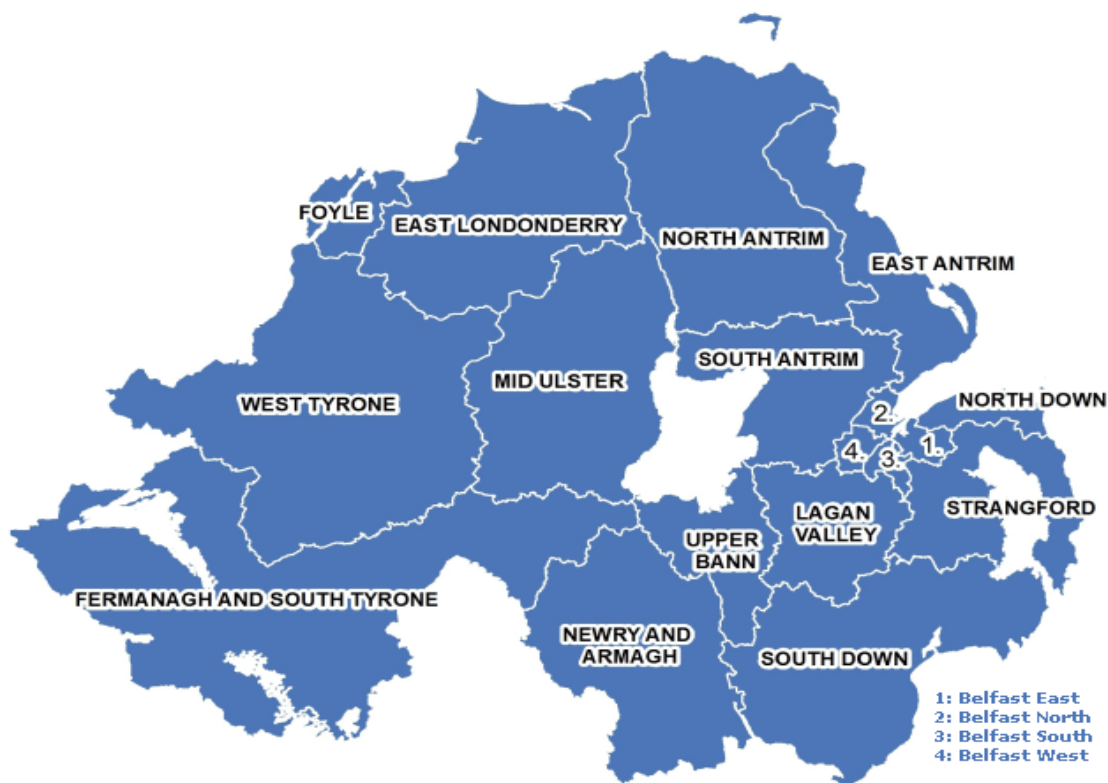
V čele irského boje za nezávislost stojí IRA, paramilitární organizace, která měla získat svobodu pro Irsko. Válka trvala dva roky, kdy se střetávaly jednotky IRA a britské ozbrojené složky, a nakonec skutečně vyústila ve vznik Irského svobodného státu v důsledku podepsání anglo-irské dohody. Současně se získáním vlastního státu, který byl na Spojeném království stále závislým, jelikož se jednalo o dominium, došlo také k rozdělení ostrova. Ne celý ostrov získal nezávislost, jelikož šest hrabství nacházejících se v provincii Ulster zůstalo součástí Spojeného království jako Severní Irsko. Samotná dohoda ale vyvolala další spor, irskou občanskou válku, v níž se střetli zastánci přijetí dohody s jejími odpůrci. IRA se štěpí na dvě části, část stojící za dohodou v čele s Michaelem Collinsem se mění v ozbrojené složky nově vzniknuvšího státu, zatímco zbytek pokračuje jako IRA v boji za to, aby nový stát zahrnoval území celého ostrova (English 2004). Během konfliktu je Collins zabit, několik dní po něm umírá také Griffith. Občanská válka je ukončena roku 1923, přičemž vítězství nakonec připadlo zastáncům přijetí dohody. IRA s porážkou v občanské válce nezaniká, avšak její aktivita není tak velká. Opět o

sobě dává IRA více vědět v době druhé světové války, kdy útočí jak v Severním Irsku, tak Velké Británii. Menší kampaně IRA pokračují i v 50. a 60. letech, ale nedosahují takové intenzity. Již v této době lze mluvit o levicové až přímo marxistické orientaci IRA (Frank 2006). V roce 1969 dojde k rozpadu IRA, přičemž z jejích zbytků vznikají dvě nové polovojskové organizace, OIRA a PIRA.

V nově vzniknuvším svobodném státě dochází ke štěpení politické scény, když Éamon de Valera, bývalý vlivný člen Sinn Féin, zakládá vlastní strana s názvem Fianna Fáil, která se ve 30. letech dostává k moci. V roce 1937 je přijata nová irská ústava, která značí definitivní zisk nezávislosti, jelikož jejím přijetím vzniká Irská republika.

Poslední etapou zmíněnou před samotným propuknutím konfliktu je severoirské hnutí za občanská práva, které vstupuje na scénu v druhé polovině 60. let. Vůdčí organizací je nově založené Severoirské sdružení za občanská práva. V Severním Irsku v letech 1968–69 dochází k řadě demonstrací, které jsou tvrdě potlačeny. Situace nakonec vyústila v příchod armády do Severního Irska (Frank 2006). Do dění se ovšem zapojují i nově vzniklé OIRA a PIRA. Společně se hnutím za občanská práva se začínají objevovat i unionistické paramilitární organizace, například UVF, která vzniká roku 1966 (English 2004).

Obrázek 1: Parlamentní volební okrsky do britského parlamentu v Severním Irsku.

Zdroj: McCaffrey 2016.

4. Konflikt v Severním Irsku a Severní Irsko před referendem

4.1 Počátek konfliktu, zúčastněné strany a vývoj konfliktu

Začátek období „The Troubles“ je historiky datován k roku 1969 (English 2004, Frank 2006). V tomto roce dochází k eskalaci násilí, především střetům v Londonderry, což vedlo k nasazení složek britské armády v Severním Irsku. Samotné „The Troubles“ trvají až do roku 1998, kdy dochází k podepsání Belfastské dohody (lze se setkat i s názvem Velkopáteční dohoda²). Jak je již zmíněno v předchozí kapitole, v Severním Irsku docházelo k boji za občanská práva, přičemž právě během demonstrací docházelo k častým násilnostem, do nichž byla zapojena i britská armáda. Nejhorším případem násilí na demonstracích je bezpochyby „krvavá neděle“³ v lednu 1972, kdy dochází k další z demonstrací v Londonderry. Nicméně tentokrát během demonstrace došlo ke střetům mezi demonstranty a britskými výsadkáři, které vedly k tomu, že byla spuštěna palba do davu. Během této události bylo zabito 13 civilistů, přičemž jeden další později podlehl svým zraněním. Právě krvavá neděle stojí na počátku nejkrvavějšího roku celého konfliktu (English 2004). Během tohoto roku dochází k další „krvavé“ události, tentokrát „krvavému pátku“, která se odehrává v hlavním městě Severního Irska, Belfastu. V tomto případě se jedná o sérii bombových útoků ze strany PIRA (Moody, Martin a kol. 2012).

Na jedné straně konfliktu stojí několik polovojenských a politických organizací, jejichž cílem je dosažení sjednoceného Irska. Tato uskupení a jejich stoupence, stejně tak jako stoupence myšlenky sjednoceného Irska, lze označovat jako „republikány“, lze se setkat také s obecným označením „irský republikanismus“ právě pro tento politický proud (English 2004). Z polovojenských organizací by do této skupiny jednoznačně patřila nechvalně známá IRA, která se ovšem, jak je výše zmíněno, v roce 1969 štěpí a nastupují na její místo dvě nové organizace, OIRA a PIRA. Kromě těchto dvou hlavních organizací by do tohoto proudu spadaly i menší odštěpené odnože IRA, tedy CIRA a RIRA, stejně tak jako INLA nebo IPLO. Z politických stran sem jednoznačně spadá severoirský Sinn Féin jako nejvýznamnější politická strana podporující myšlenku sjednocení Irska. Sinn Féin jako strana byla úzce spojena s paramilitárním hnutím, především s PIRA, jako jejíž politické křídlo působila (English 2004). Charakteristická pro tuto stranu je také její levicovost, kdy se všechny z paramilitárních

² V anglické literatuře se objevují názvy *Good Friday Agreement* a *Belfast Agreement* (English 2004).

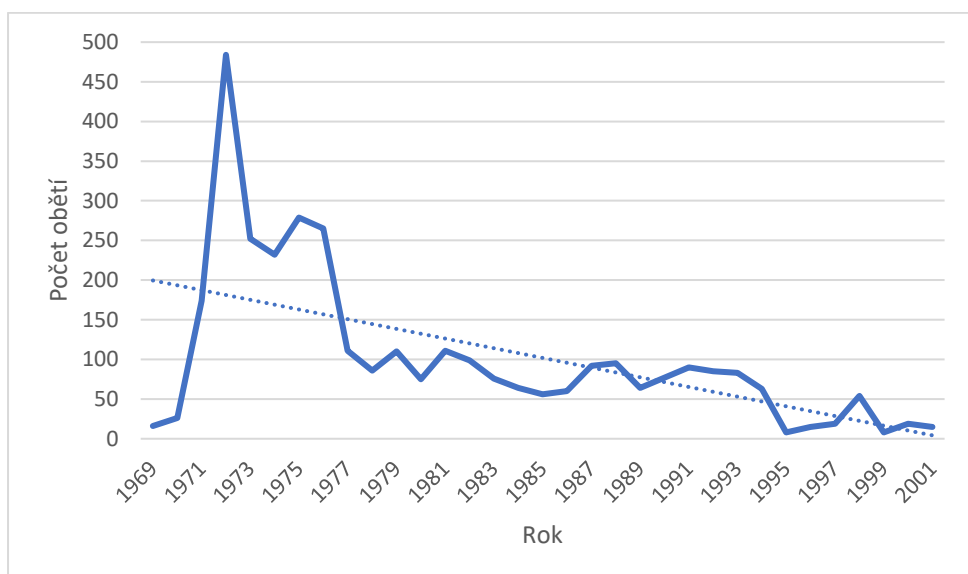
³ V historii lze nalézt více událostí pod názvem „krvavá neděle“, jedna z nich se odehrála v Dublinu (English 2004).

organizací dají označit za levicové až marxistické (např. v případě OIRA), přičemž i politické strany spadají k levici. Republikánské strany zastupují převážně severoirské katolíky, avšak nelze univerzálně tvrdit, že každý katolík je stoupenec irského republikanismu. Druhou významnou stranou, která v Severním Irsku zastupuje názor, že by Severní Irsko mělo být sjednoceno s Irskou republikou, je SDLP (Moody, Martin a kol. 2012).

V opozici proti irským republikánům se nacházel druhý blok, pro který zde bude využito označení „unionisté“, které vychází z jejich postoje k otázce Severního Irska, v níž preferovali setrvání v unii se Spojeným královstvím. Kromě označení „unionisté“ se lze setkat také s označením „lojalisté“, které se odráží například v názvu LVF. Za největší nebo nejdůležitější polovojenské organizace, které lze označit jako unionistické, lze považovat LVF, UDA, UR, UVF nebo *Red Hand Commando*. Z hlediska politické reprezentace se jako dvě nejdůležitější strany v době konfliktu se jeví DUP a OUP, přičemž OUP se později transformuje v UUP (English 2004, Frank 2006). Zjednodušeně unionistické strany zastupují převážně severoirské protestanty, ale na rozdíl od katolíků, v Severním Irsku hrají významnou roli i jiné protestantské církve než pouze církve anglikánská, proto nelze tvrdit, že by všichni protestanté podporovali unionistické myšlenky.

Mezi těmito dvěma bloky, které se v době konfliktu střetávaly jak prostřednictvím politiků, tak polovojenských organizací, se nacházela další skupina lidí, příslušníků ozbrojených složek, konkrétně britské armády a RUC. Přes 800 příslušníků bezpečnostních složek zemřelo během konfliktu v Severním Irsku, přičemž v drtivé většině se jednalo o oběti útoků ze strany republikánských organizací. Členové bezpečnostních složek byli terči útoků i mimo Severní Irsko, kdy došlo k několika útokům ve Spojeném království a Irsku, kde bylo zabito například několik členů tamních bezpečnostních složek (McKeown 2009). Poslední, avšak neméně důležitou skupinou, která byla zapojená do konfliktu, jsou obyčejní civilisté. Ty by šlo radit ať už k bloku republikánskému nebo unionistickému, důležité je ovšem to, že i pokud byli politicky aktivní, nebyli příslušníky polovojenských organizací. Civilní oběti tvoří největší část obětí konfliktu, kdy podle McKeowna (McKeown 2009) i Suttona (Sutton 2001a) tvoří více jak 50 % celkového počtu obětí severoirského konfliktu.

Graf 1: Vývoj počtu obětí konfliktu v Severním Irsku na území Severního Irsku v letech 1969-2001.

Zdroj: Vlastní zpracování, McKeown 2009.

Intenzita konfliktu rozhodně nebyla stálá, první dva roky (1969 a 1970) by se daly řadit k rokům s nízkým počtem obětí. Rok 1971 znamenal raketový nárůst (viz. graf 1) a rok 1972 se stal nejkrvavějším rokem celého konfliktu, kdy zemřelo v Severním Irsku 484 osob (McKeown 2009). Zároveň v tomto roce dochází k vyhlášení příměří ze strany OIRA (již v první polovině tohoto roku), tudíž hlavní skupinou v ozbrojeném republikánském boji se stává PIRA, která jí zůstává až do vyhlášení příměří v roce 1994 (Frank 2006). Z hlediska počtu obětí lze označit 70. léta za nejintenzivnější. Skrze 80. léta byl počet obětí proměnlivý, velký zlom se zde objevuje v roce 1994, kdy dochází k vyhlášení příměří ze strany PIRA, ale k tomu dochází až na konci léta 1994, což značí poměrně klidnou první polovinu roku před vyhlášením klidu zbraní. Konec bojů je vyhlášen i ze strany unionistů, kteří jej vyhláší na podzim 1994 (English 2004). Toto příměří ovšem není konečné, ke krátkému obnovení boje ze strany PIRA dochází v roce 1996, avšak definitivní příměří⁴ je vyhlášeno v roce 1997. V 80. letech také začínají být aktivní další skupiny, například CIRA, která vzniká odštěpením od PIRA (English 2004). V posledních letech konfliktu lze vidět prudký výkyv v roce 1998, který je spojen i s činností RIRA, která obdobně jako CIRA vzniká odtržením od PIRA, tentokrát v důsledku příměří z roku 1997. V tomto roce dochází k bombovému útoku v Omagh, který si vyžádal 29 obětí, což také napomáhá této výchylce (English 2004). Je nutné zmínit, že rokem 2001 násilí v Severním Irsku ani působnost polovojenských organizací rozhodně nekončí.

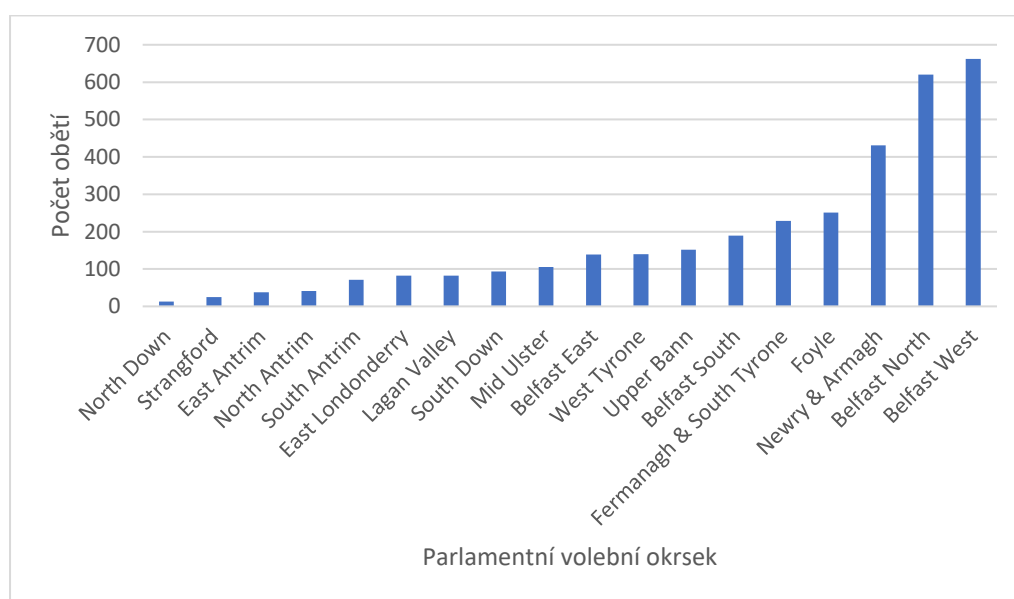
⁴ Definitivní příměří ze strany PIRA, nikoliv celého republikánského tábora.

Zde je důležité zmínit doplnění „na území Severního Irska“. Konflikt v Severním Irsku se v tomto období přelívá i za hranice Severního Irska, do Irska, zbytku Velké Británie a ve výjimečných případech také do kontinentální Evropy. Zpracovaná data obsahují pouze oběti, které zemřely přímo na území Severního Irska.

4.2 Prostorové rozložení úmrtí v důsledku konfliktu v letech 1969–2001

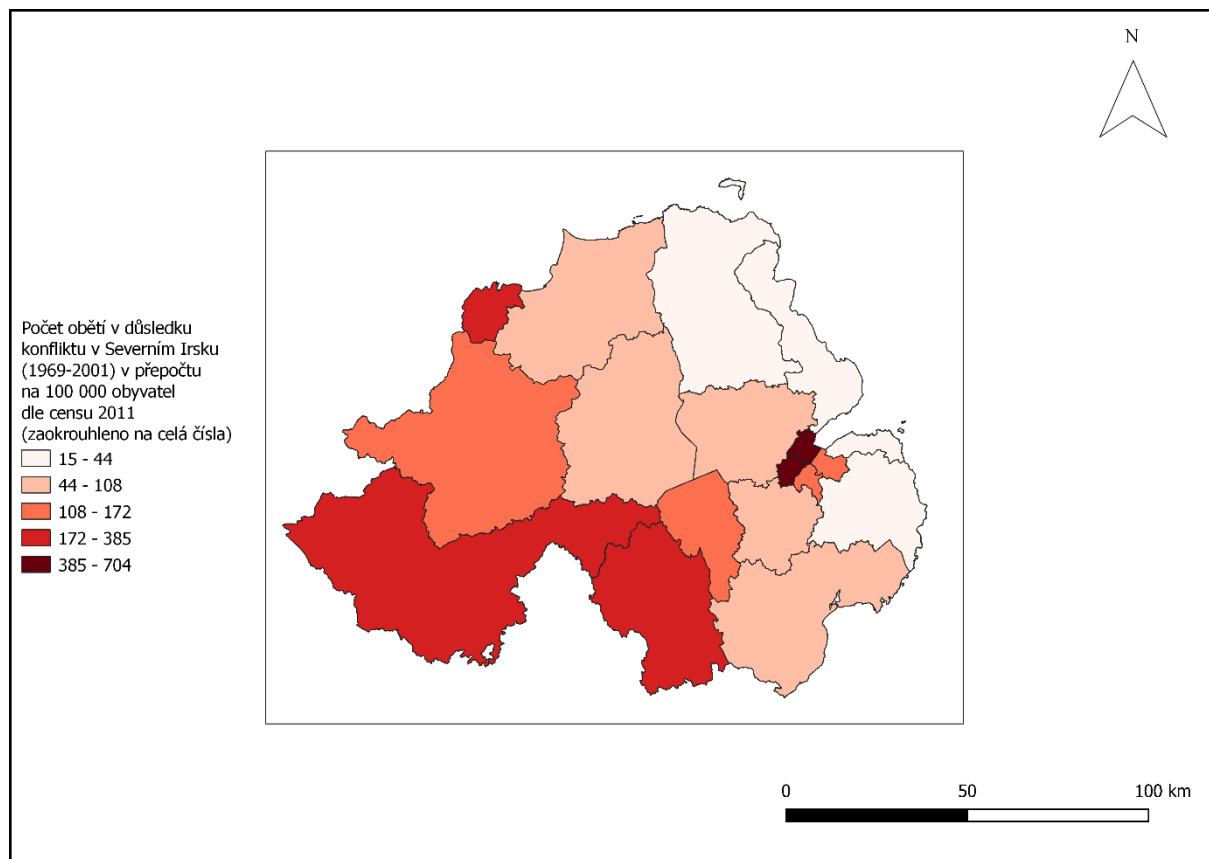
Z hlediska prostorového rozložení konfliktu lze pozorovat, že několik oblastí v Severním Irsku z hlediska počtu obětí vyčnívá nad zbytkem. Volební okrsky Belfast North a Belfast West mají jednoznačně nejvyšší počet obětí, kdy v obou došlo k útokům, které si vyžádaly více jak 600 životů (viz. graf 2). Velmi výrazný je taky okrsek Newry & Armagh, který se nachází na jihu země, a nad 200 obětí lze pozorovat také u okrsků Foyle a Fermanagh & South Tyrone, v obou případech se jedná o okrsky na hranicích. Ačkoliv zde existuje okrsek East Londonderry, město Londonderry do něj nespadá, je součástí okrsku Foyle, což se také odráží ve statistikách, jelikož počet obětí v okrsku Foyle je mnohem vyšší než v East Londonderry. Je nutné zmínit, že k úmrtím spojeným s konfliktem dochází i mimo území Severního Irska, hlavně v Irsku a Spojeném království (McKeown 2009).

Graf 2: Počet obětí v jednotlivých parlamentních volebních okrscích během konfliktu v Severním Irsku (1969-2001).

Zdroj: Vlastní zpracování, McKeown 2009.

Mapa 1: Počet obětí v důsledku konfliktu v Severním Irsku (1969–2001) v přepočtu na 100 000 obyvatel dle censu 2011 (zaokrouhлено na celá čísla).

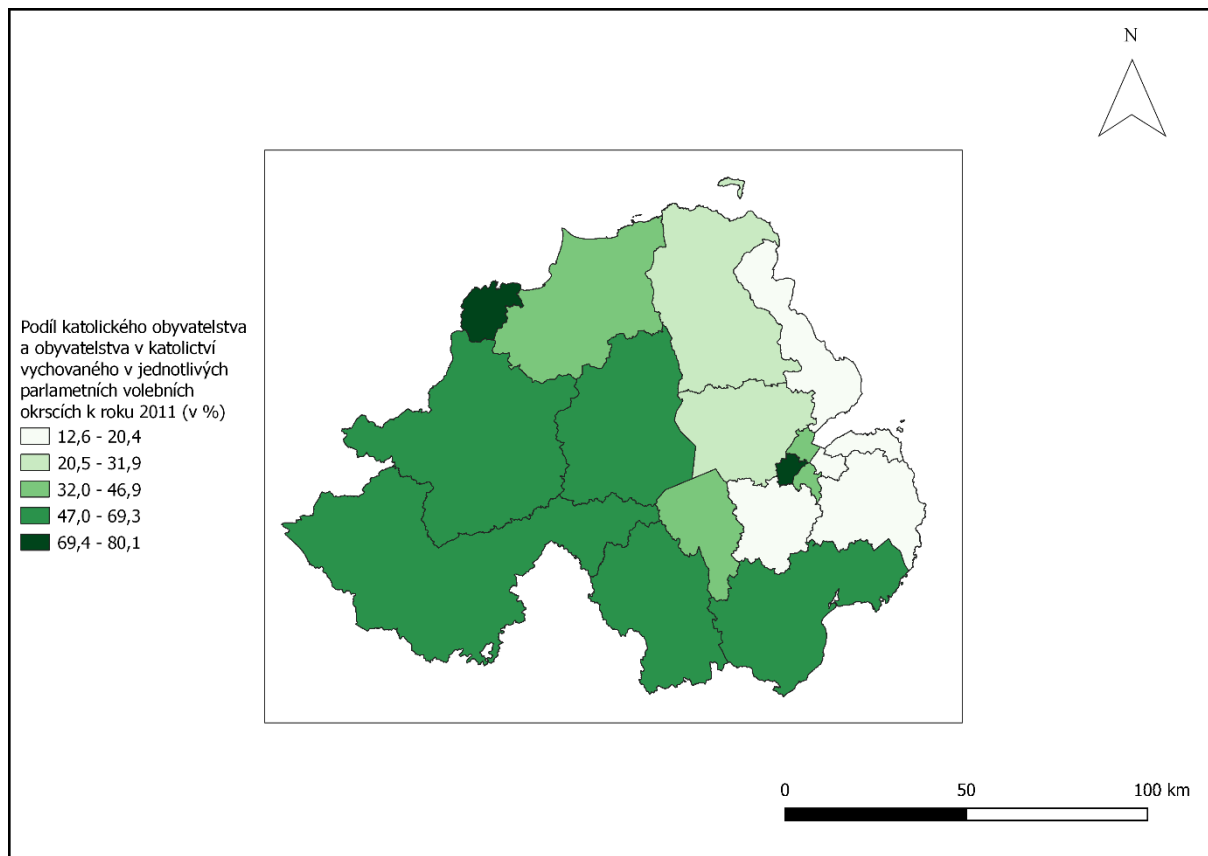

Zdroj: Vlastní zpracování, EONI 2016; NISRA 2011; OpenDataNI 2021.

Při rozdělení do 5 kategorií dle množství obětí, jak je využito v mapě 1, lze vidět, že kromě okrsků spadajících k Belfastu a okrsku Upper Bann, se všechny okrsky, ve kterých došlo k více jak 100 úmrtími na 100 000 obyvatel v důsledku konfliktu, nachází podél hranice mezi Irskem a Severním Irskem. Jediným hraničním okrskem, který by do této kategorie nespadal, je South Down (na mapě 1 se sice nachází v kategorii 43-107, nicméně dle grafu 2 lze vidět, že v South Down došlo k méně jak 100 úmrtím v důsledku konfliktu). Lze tedy tvrdit, že nejvíce lidí v důsledku konfliktu zemřelo v oblasti Belfastu (konkrétně okrsky Belfast North a Belfast West) a poté v příhraničních okrscích (McKeown 2009), především se jedná o okrsky Foyle, Fermanagh & South Tyrone a Newry & Armagh (viz. mapa 1). Samotná poloha ovšem není jediným ukazatelem, který je v tomto případě nutné brát v potaz. Jak je výše psáno, republikáni a unionisté zastupovali dvě rozdílné skupiny obyvatel z hlediska náboženské příslušnosti. Vystává tedy otázka, zda mělo rozmístění katolického obyvatelstva vliv na prostorové rozložení počtu obětí během konfliktu v Severním Irsku. Při analýze počtu obětí a

podílu obyvatel hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vychovaných v jednotlivých okrscích za využití Spearmanova koeficientu lze dojít k závěru, že tyto hodnoty jsou na sobě závislé a čím více katolického obyvatelstva se v okrsku vyskytuje, tím více lidí v důsledku konfliktu v těchto okrscích zemřelo (viz. graf 4). Spearmanův koeficient v tomto případě dosahuje hodnoty 0,72 a jedná se tedy o velkou pozitivní závislost.

Mapa 2: Podíl katolického obyvatelstva v jednotlivých parlamentních volebních okrscích k roku 2011 (v %).

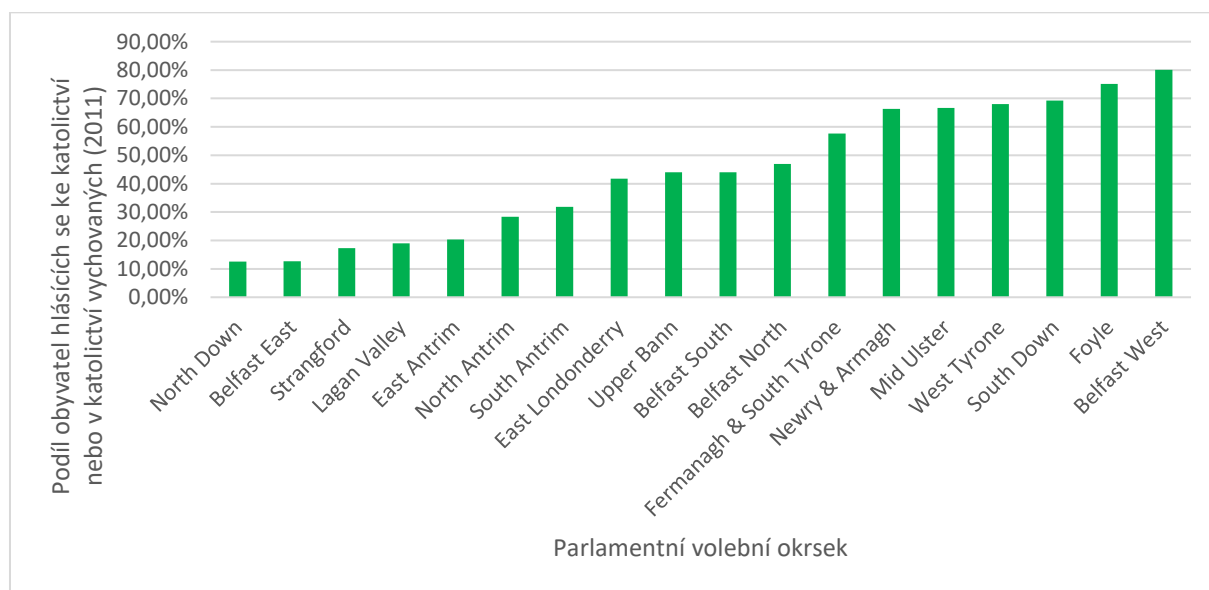

Zdroj: Vlastní zpracování, NISRA 2011; OpenDataNI 2021.

Největší podíl katolického obyvatelstva se nachází v okrscích Belfast West a Foyle, významný podíl je i v dalších okrscích, především na jihu a západě země (viz. mapa 2). Vůbec největší podíl katolického obyvatelstva byl v okrsku Belfast West, kde činil 80,08 % (NISRA 2011), přičemž právě v tomto okrsku přišlo ve spojitosti s konfliktem o život nejvíce lidí. Okrsek Foyle také nemá nízký počet obětí (4. nejvyšší, viz. graf 2) při vysokém podílu katolického obyvatelstva, naproti tomu okrsky North Down, Strangford a East Antrim mají všechny nízký počet obětí a zároveň nízký podíl katolického obyvatelstva. Velice specifická je situace okrsku Belfast East. Ze čtveřice belfastských okrsků zde došlo k nejméně úmrtím, taktéž zde je nejmenší podíl katolického nebo v katolictví vychovaného obyvatelstva ze všech

belfastských okrsků a druhý nejmenší podíl v rámci celého Severního Irska (viz. graf 3). Nicméně ve srovnání např. s okrskem North Down, kde je srovnatelná hodnota zkoumaného podílu obyvatelstva (NISRA 2011), tak v North Down došlo k mnohem méně úmrtím (McKeown 2009).

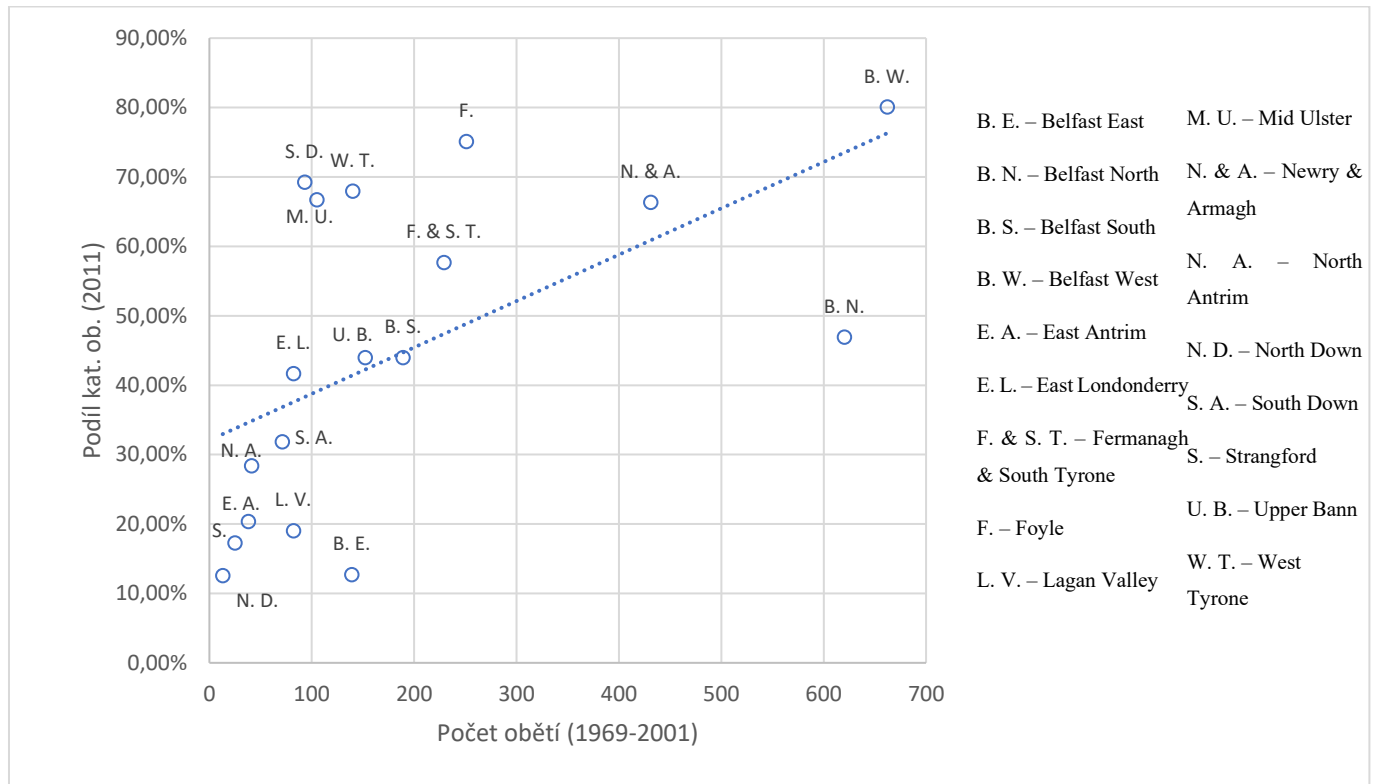
Graf 3: Podíl katolického obyvatelstva v jednotlivých parlamentních volebních okrscích (2011).

Zdroj: Vlastní zpracování, NISRA 2011.

Jak je zmíněno výše, vyšší podíly katolického obyvatelstva jde pozorovat především u hranice s Irskem. Toto rozložení může být důsledkem historického vývoje, kdy docházelo k vysídlování a následné kolonizaci na území Severního Irska, jak je zmiňováno v kapitole 3. Vysoký podíl katolíků v okrsku Belfast West lze potom interpretovat jako oblast, v níž v rámci největšího města regionu žila katolická komunita. Právě belfastské okrsky byly svědky prvních větších útoků, kdy v srpnu a prosinci 1971 bylo při větších útocích zabito 14 a 15 osob. Prosincový bombový útok byl dílem UVF (McKenna, Melaugh 2021). Násilí se přelévalo i mimo Severní Irsko, v roce 1974 došlo k několika bombovým útokům ve Spojeném království a Irsku. Únorový bombový útok ve Spojeném království na armádní autobus ze strany, při němž bylo zabito 12 osob, a listopadový bombový útok v Birminghamu, který si vyžádal 20 obětí, byly prvními velkými akcemi PIRA ve Spojeném království. Naproti tomu v Irsku došlo k bombovým útokům v Dublinu a Monaghan. Díky těmto útokům se stal 17. květen 1974 nejkrvavějším dnem celých „The Troubles“, jelikož zemřelo 33 osob (McKenna, Melaugh 2021). Belfast se efektivně mění v bojovou zónu. Velice důležité je zmínit, že bombové útoky měly za následek také značné množství zraněných.

Graf č. 4: Vztah mezi počtem obětí během konfliktu v Severním Irsku a podílem obyvatelstva hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vychovaných dle censu 2011.

Zdroj: Vlastní zpracování, McKeown 2009; NISRA 2011.

Jedním z vysvětlení situace v okrsku Belfast East může být těsné sousedství s ostatními belfastskými okrsky a především fakt, že ačkoliv okrsky zaujímají i oblasti mimo samotné město Belfast, jejich hranice městem procházejí, tudíž se násilnosti mohly snadněji mezi těmito okrsky přelévat. Na druhé straně okrsky Mid Ulster a South Down mají jasnou většinu zkoumaného podílu obyvatelstva, nicméně z hlediska počtu obětí se pohybují okolo 100 mrtvých (viz. graf 2). Z hlediska zkoumaného podílu obyvatelstva by opět bylo možné okrsky rozdělit na ty, které se nachází u státní hranice a ty, které se u hranice nenacházejí. Nadpoloviční většina katolického nebo v katolictví vychovávaného obyvatelstva se nachází celkem v 7 okrscích, přičemž 5 z nich jsou okrsky nacházející se na hranici: Fermanagh & South Tyrone, Foyle, Newry & Armagh, South Down a West Tyrone (viz. obrázek 1). Zbylé 2 okrsky, Belfast West a Mid Ulster, se u hranice nenacházejí. Přímo na spojnici trendu je možné pozorovat okrsek Belfast South (viz. graf 4). Republikánské organizace, které bojovaly za sjednocení Irska, nacházely podporu i v Irsku, tudíž blízkost hranice a podíl katolického obyvatelstva, které mohlo tyto organizace podporovat, mohly být faktory, proč často docházelo k násilí v okrscích s větším podílem katolického obyvatelstva. Nebo naopak také katolíci, kteří se mohli účastnit

protestů, mohli být oběťmi násilí, které bylo spojeno právě s demonstracemi. Nebo také mohli umírat v důsledku bombových nebo odvetných útoků polovojenských organizací. To by mohlo být dalším vysvětlením pro okresek Belfast West, kde by tedy tím pádem docházelo k odvetným útokům unionistických polovojenských organizací, které by operovaly z okolních okrsků, kde byl menší podíl katolického obyvatelstva. Přece jen jak je zmiňováno v podkapitole 4.1, většinu obětí tvoří civilisté. Pro okrsky Belfast East a Belfast South mohlo jít naopak o útoky ze strany republikánů, jejichž cílem by byli příslušníci buďto bezpečnostních složek, nebo unionistických polovojenských organizací.

4.3 Vývoj v Severním Irsku mezi rokem 2001 a referendem 2016

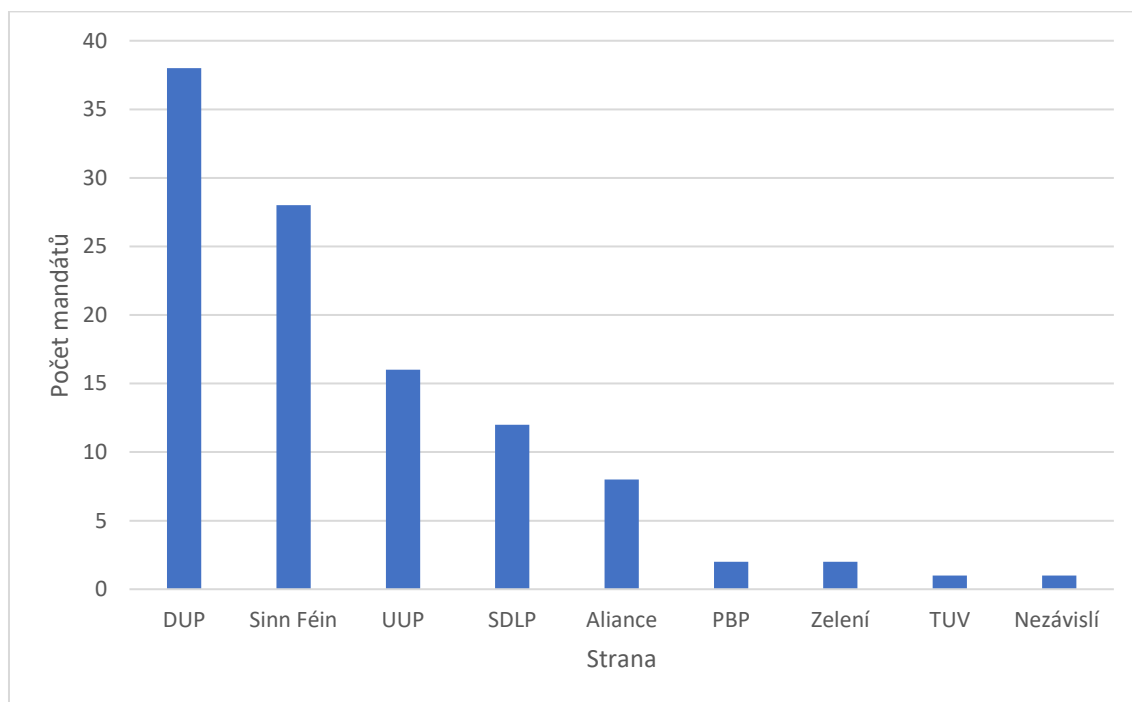
Referendum o členství v EU se stává pro Severní Irsko důležitým tématem z důvodu, že situace Severního Irska je v této době velice specifická. V roce 1998 byla podepsána Belfastská dohoda mezi vládami Spojeného království a Irska, která změnila situaci v Severním Irsku. V roce 1998 tak dochází k volbám do nového severoirského parlamentu, ve kterých vítězí se ziskem 28 mandátů UUP, následovaná SDLP s 24 mandáty. Třetí DUP získává 20 mandátů, na čtvrtém místě se umísťuje Sinn Féin s 18 mandáty (Whyte 2002). Počet mandátů ovšem neodpovídá podílu získaných hlasů. Největší volební zisk měla SDLP s 21,97 % všech hlasů, přičemž druhá UUP získala 21,25 %, DUP 18,14 % a Sinn Féin 17,63 % (Whyte 2002). Celkem je v těchto volbách zvoleno 108 poslanců, přičemž většinu drží unionistické strany. V této době také platí příměří ze strany PIRA, tudíž aktivita ze strany republikánských polovojenských organizací není tak výrazná. Nicméně PIRA se promítá i v této době do politického dění v Severním Irsku ve spojitosti s pádem vlády v roce 2002: „V říjnu 2002 ale severoirská administrativa padla, když na veřejnost pronikly zprávy o tom, že PIRA prostřednictvím úředníků, jež ve vládě působili za Sinn Féin, obdržela informace bezpečnostního charakteru.“ (Frank 2006, s.204).

Aktivita republikánských i unionistických polovojenských skupin se v této době odklání od otázky statusu Severního Irska. Například UVF se zapojuje do obchodu s drogami (Kearney 2014). Na druhé straně barikády se formuje RAAD, který se vůči drogám vymezuje už jen svým názvem. Společně s dalšími menšími organizacemi se RAAD v roce 2012 slučuje s RIRA, přičemž vzniká NIRA (Moriarty 2019).

Z hlediska politické situace je vhodné podívat se na volby do severoirského parlamentu v roce 2016, které proběhly v květnu tohoto roku. Dle zprávy o volbách (Russell 2016) byla

nejsilnější stranou po těchto volbách DUP, která získala 29,2 % hlasů. Na druhém místě se umístil Sinn Féin s 24 % hlasů, UUP získala 12,6 % hlasů a SDLP 12 % hlasů. Dále se do parlamentu dostala se ziskem 7 % hlasů Aliance (*Alliance Party of Northern Ireland*), PBP se 2 % hlasů, Zelení (*Green Party*) získali shodně 2,7 % hlasů, TUV 3,4 % hlasů (Russell 2016). Kromě těchto stran získal jeden mandát v parlamentu jeden nezávislý kandidát. Výše zmíněné republikánské strany tedy získaly dohromady 40 ze 108 celkových křesel, zatímco unionistické strany jich získaly 55 (Russell 2016). Jak lze vidět v grafu (viz. graf 5), podíl hlasů neodpovídá získaným mandátům, kdy rozdíl mezi ziskem UUP a SDLP je sice pouze 0,6 % hlasů, nicméně UUP získalo o 4 mandáty více, stejně tak v případě TUV, kteří s vyšším podílem hlasů měli o mandát méně, než Zelení nebo PBP (Russell 2016).

Graf 5: Počet získaných mandátů v severoirském parlamentu ve volbách v roce 2016.

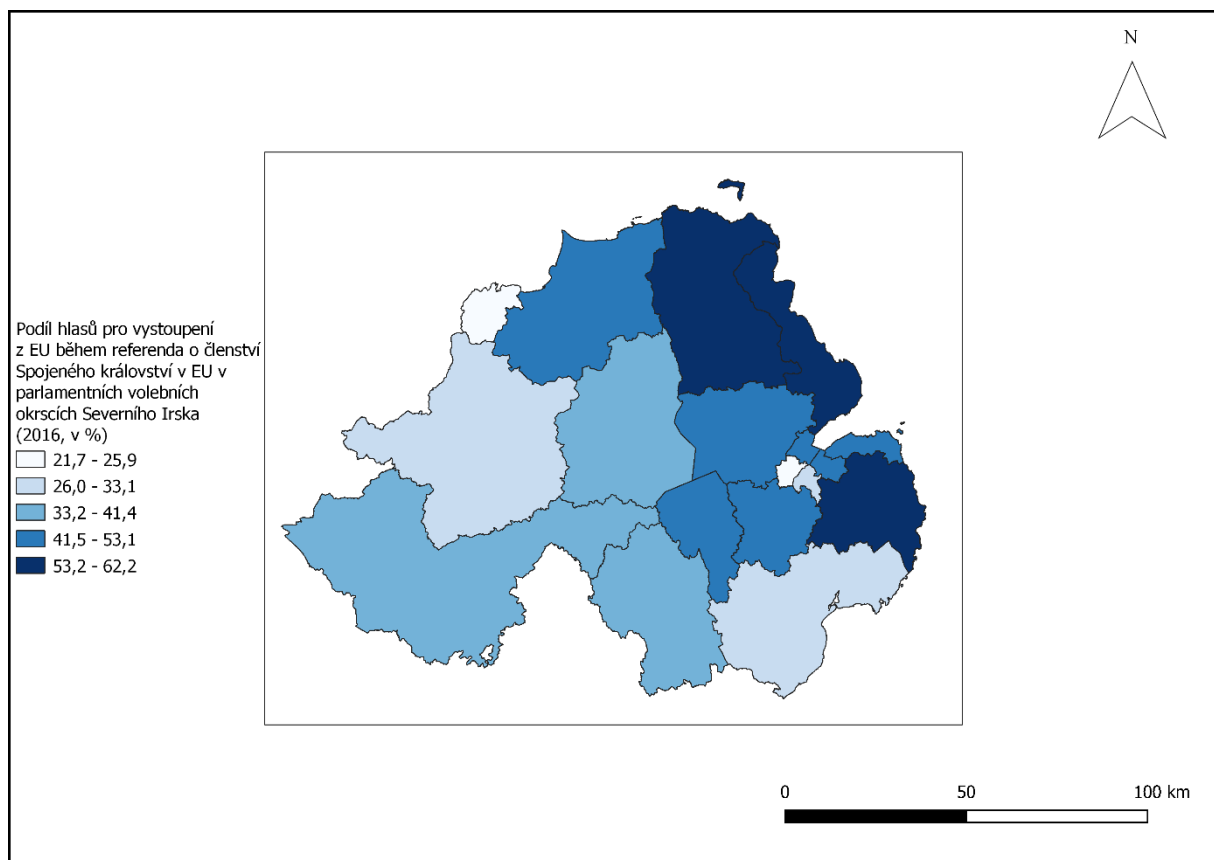
Zdroj: Vlastní zpracování, Russell 2016.

5. Referendum o členství v EU, vztah mezi prostorovým rozložením obětí severoirského konfliktu a postojem k setrvání v EU

5.1 Postoj severoirských stran k referendu, výsledky referenda

Všechny politické strany, které měly své zástupce v parlamentu, se vyjádřily k otázce referenda, respektive zastávaly jeden ze dvou táborů. Na jedné straně byly příznivci vystoupení z EU, na druhé straně zastánci setrvání Spojeného království v EU. Z pěti nejvýznamnějších stran se pro setrvání v EU postavily Sinn Féin, SDLP, Aliance (Hughes 2016) a UUP (UUP 2016), zatímco podporu pro brexit vyjádřila pouze DUP (Hughes 2016). Jelikož se zde UUP vyjádřila pro hlasování proti brexitu, nelze tvrdit, že případ hlasování o brexitu sleduje štěpnou linii mezi katolickým a protestantským obyvatelstvem, ale o geopolitickou štěpnou linii.

Mapa 3: Podíl hlasů pro vystoupení z EU během referenda o členství Spojeného království v EU v parlamentních volebních okrscích Severního Irsku (2016, v %).

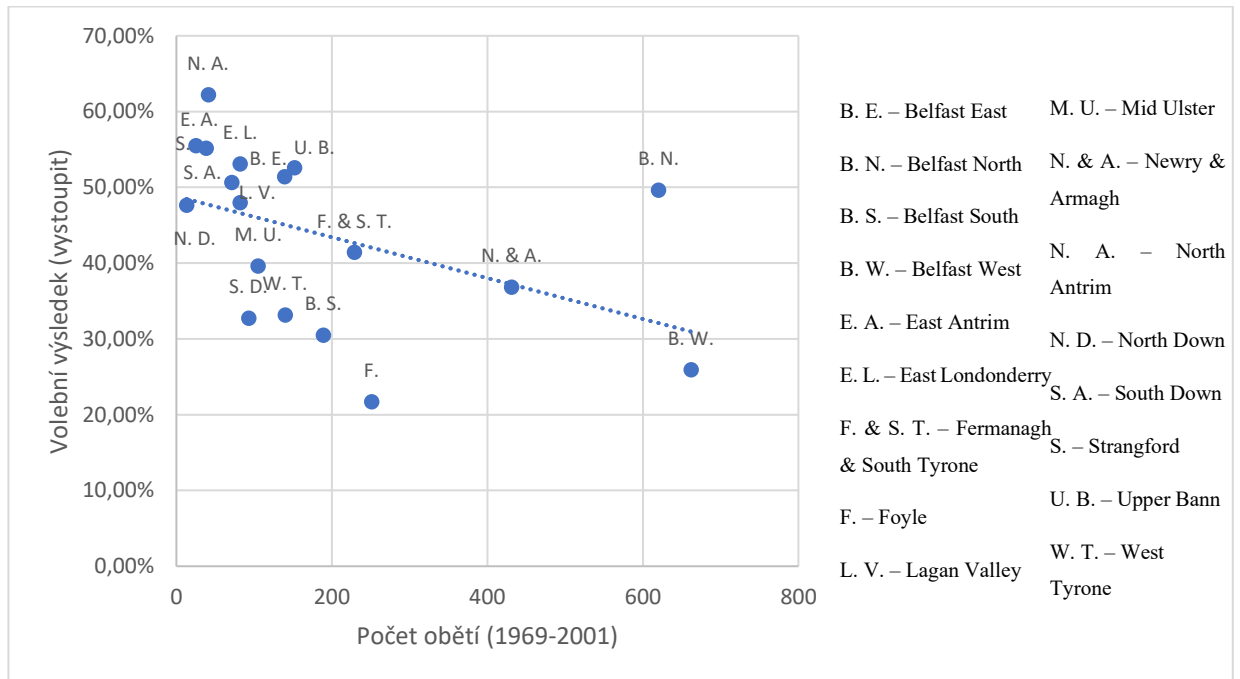
Zdroj: Vlastní zpracování, EONI 2016; OpenDataNI 2021.

K samotnému referendu došlo 23. června 2016, v Severním Irsku hlasovalo 62,69 % oprávněných voličů (EONI 2016), 55,78 % platných hlasů bylo pro setrvání v EU, 44,22 % pro vystoupení. Z prostorového rozložení jde vidět největší podíl hlasů pro vystoupení z EU v okrscích North Antrim, Strangeford a East Antrim (viz. mapa 3). Jedná se o okrsky s nejnižším počtem obětí během konfliktu (viz. graf 2). Nejmenší podporu brexitu lze pozorovat v silně katolických okrscích Belfast West a Foyle.

5.2 Analýza dat o referendu a vztah s konfliktem

Při analýze počtu obětí a podílu hlasů pro vystoupení pomocí Spearmanova koeficientu vyšla středně silná negativní závislost $-0,62$, což znamená, že čím více lidí zemřelo v důsledku konfliktu v daném okrsku, tím nižší byla podpora brexitu. Toto lze vysvětlit historickými souvislostmi. Zkušenost s násilím během konfliktu mohla voliče vést k tomu, že volili pro setrvání v EU, jelikož by tím zachovali v té sobě současný status, kdy již docházelo k násilí ve velmi omezené míře. V okrsku Foyle byl nejnižší podíl hlasů pro vystoupení ze všech okrsků, ačkoliv zde nedošlo k nejvíce úmrtím, nicméně okrsek Belfast West s nejvyšším počtem úmrtí měl druhý nejnižší podíl hlasů pro vystoupení (McKeown 2009; EONI 2016). V těsné blízkosti spojnice trendu se nachází okrsky Fermanagh & South Tyrone, Lagan Valley, Newry & Armagh a North Down. Daleko od této spojnice se nachází okrsek Belfast North, kde byl vůbec nejtěsnější volební výsledek ze všech okrsků (viz. graf 6). Pro vystoupení z EU zde bylo 49,64 % hlasů (EONI 2016).

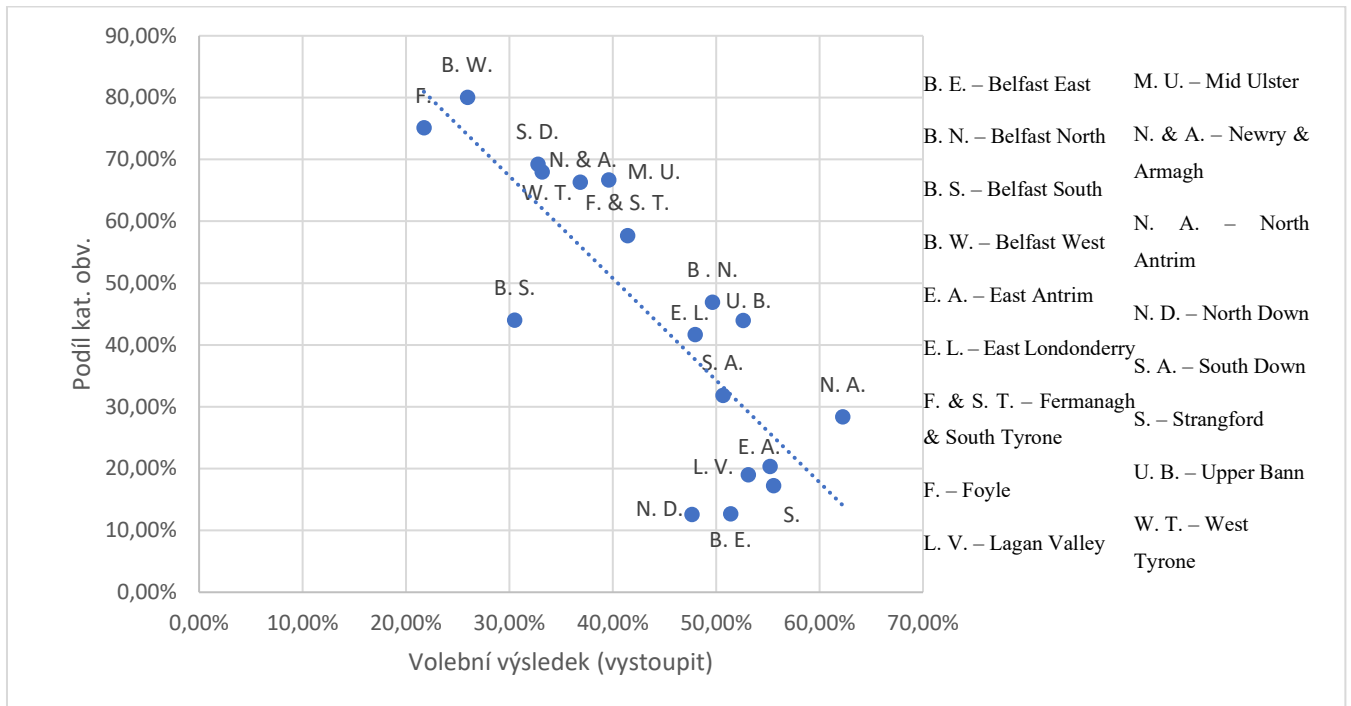
Graf 6: Vztah mezi počtem obětí během konfliktu v Severním Irsku na území Severního Irsku a podílem hlasů pro vystoupení z EU v rámci referenda o brexitu.

Zdroj: Vlastní zpracování, EONI 2016; McKeown 2009.

Počet obětí není jediným ukazatelem, který byl analyzován ve vztahu k volebnímu výsledku. Druhým ukazatelem, se kterým byl volební výsledek analyzován, je podíl obyvatel hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vychovaných z censu 2011. V tomto případě Spearmanův koeficient ukazuje opět negativní závislost, tentokrát se jedná o hodnotu -0,79. Jedná se o silnou závislost, nejsilnější prokázanou závislost v této práci. V tomto případě lze tvrdit, že čím méně osob hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vychovaných žije v daném volebním okrsku, tím větší byl podíl hlasů pro vystoupení z EU. Nejvíce se spojnicí trendu v tomto případě přibližuje okrsek South Antrim (viz. graf 7), v němž se ke katolictví nebo katolickému vychování hlásilo lehce přes 30 % lidí, přičemž pro brexit zde hlasovalo těsně nad 50 % voličů (NISRA 2011; EONI 2016). Na základě této analýzy lze tedy tvrdit, že podpora pro brexit byla vyšší v okrscích, kde byl nižší podíl katolického obyvatelstva. Z těchto dat ovšem nelze vyčíst, jak velký vliv měla doporučení jednotlivých politických stran ke svým voličům. Tuto nižší podporu by šlo vysvětlit jako důsledek napojení unionistické politiky a severoirských protestantů obecně na britskou konzervativní politiku.

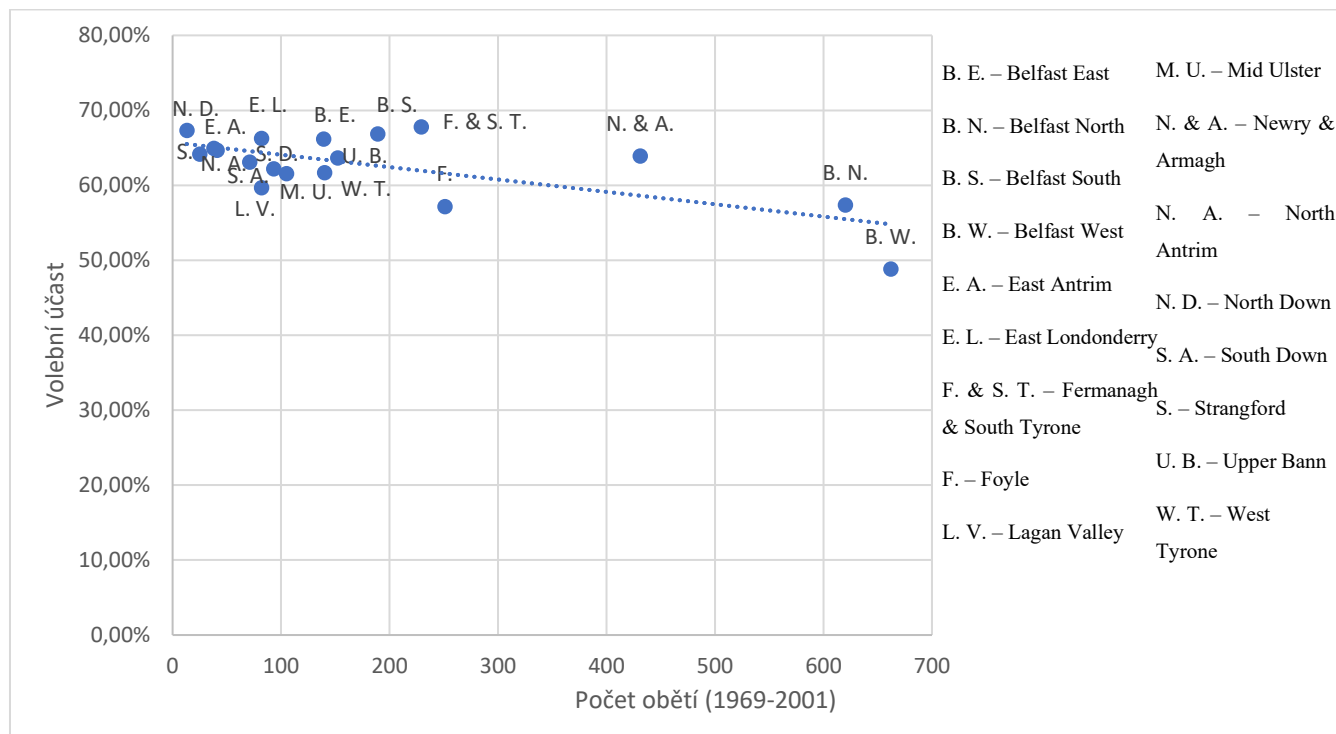
Graf 7: Vztah mezi podílem hlasů pro vystoupení v referendu o členství v EU a podílem obyvatel hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vychovaných dle censu 2011.

Zdroj: Vlastní zpracování, EONI 2016; NISRA 2011.

Jelikož již bylo v této práci prokázáno, že častěji docházelo k úmrtím v důsledku konfliktu v okresech s větším podílem katolického obyvatelstva, je možné tento vztah vysvětlit jako „kolektivní vzpomínku“ katolického obyvatelstva na dění „The Troubles“, která tak mohla být jedním z faktorů, které ovlivnily rozhodování voličů. Toto vysvětlení podporuje také zjištěný vztah mezi počtem obětí a podílem hlasů pro brexit, který indikuje nižší podíl hlasů pro brexit v okresech s vyšším počtem obětí. Katolická populace může považovat Evropskou Unii jako garanta toho, že nedojde k navrácení stavu před rokem 1998. Nezpochybnitelný vliv na celé Severní Irsko má otevřená hranice mezi Irskem a Severním Irskem, která pomohla k propojování katolických komunit i přes státní hranici. Katolíci mohou také tímto vyjadřovat svou podporu pro myšlenku sjednoceného Irska, jelikož v současnosti je přeci jen ostrov „sjednocen“ díky absenci hranice.

Graf 8: Vztah mezi počtem obětí během konfliktu v Severním Irsku (1969-2001) a volební účastí v referendu o členství v EU.

Zdroj: Vlastní zpracování, EONI 2016; McKeown 2009.

Kromě volebního výsledku byla analyzována volební účast v jednotlivých okrscích, a to ve vztahu k počtu obětí během konfliktu. Samotná volební účast se v polovině volebních okrsků pohybovala mezi 60 % a 65 % (viz. graf 8), přičemž největší podíl voličů náležel okrsku Fermanagh & South Tyrone, kde činil 67,82 %. Poměrně vysoká byla volební účast také v okrscích North Down, Belfast South, East Londonderry a Belfast East, kdy ve všech případech přesahuje 66 %. Nejmenší podíl voličů zaznamenal okrsek Belfast West, kde dorazilo volit pouze 48,85 % voličů a je jediným okrskem, kde volilo méně jak 50 % oprávněných voličů. Pod 60 % se dostaly také okrsky Foyle, Belfast North a Lagan Valley (EONI 2016). V tomto případě nebyla potvrzena závislost těchto dvou jevů, kdy při výpočtu Spearmanova koeficientu vyšla hodnota -0,40. Absolutní hodnota tedy nedosahovala požadované hodnoty 0,564. Vyrovnaná volební účast ukazuje na významnost hlasování. Pro obě skupiny se jednalo o velice důležitou otázku, kdy pro irské republikány setrvání v EU zaručovalo zachování „jednotného ostrova bez hranice“, zatímco pro unionisty šlo o příklon k tradicionalistickým a monarchistickým postojům. Pro obě skupiny tak bylo v sázce mnoho. U unionistů to podtrhuje navíc fakt posilování republikánských stran, především Sinn Féinu, v Severním Irsku.

6. Závěr

Analýza dat v této práci prokázala, že existuje spojitost mezi úmrtími, kvůli kterým došlo v důsledku konfliktu v Severním Irsku na území Severního Irska, a některými faktory spojenými s referendem o členství Spojeného království v EU z roku 2016. Podařilo se najít prostorové zákonitosti konfliktu v Severním Irsku. Odpovědí na výzkumnou otázku č. 1 je, že mezi počtem obětí „The Troubles“ v letech 1969–2001 a podílem katolického obyvatelstva v daných volebních okrscích existuje silná pozitivní závislost. V okrscích s vyšším podílem katolického obyvatelstva zemřelo během „The Troubles“ více osob v důsledku konfliktu, přičemž okrsek s nejvyšším počtem katolického obyvatelstva, Belfast West, byl i místem, kde zemřelo nejvíce osob. Pro otázku č. 2 je odpovědí, že existuje středně silný vztah mezi prostorovým rozložením obětí „The Troubles“ v letech 1969–2001 v Severním Irsku a volebními výsledky během referenda o brexitu. Čím více osob v důsledku konfliktu zemřelo v jednotlivých okrscích, tím nižší byla podpora brexitu. Odpověď na otázku č.3 je jako jediná v této práci negativní. Nepodařilo se prokázat závislost prostorovým rozložením obětí „The Troubles“ v letech 1969–2001 v Severním Irsku volební účastí během referenda o brexitu. Ovšem již výše prokázaný vztah mezi rozložením obětí a podílem hlasů pro brexit dokazuje, že rány, které byly způsobeny severoirské společnosti během „The Troubles“, mají stále vliv na Severní Irsko.

I v dnešní době stále existuje řada polovojenských organizací zmíněných v této práci, přičemž některé z nich jsou na seznamu teroristických organizací vydaném britskou vládou, např.: „INLA, IPLO, IRA, LVF, UDA a UVF“ (Home Office 2021). Tyto organizace se dostávají do střetů se severoirskou PSNI, nástupcem RUC, i s irskou policií, přičemž nejsou neobvyklé zásahy proti skupinám z obou táborů, na nichž spolupracují policejní složky z obou částí ostrova (McDonald 2020). NIRA o sobě dala výrazněji znovu vědět v roce 2019, kdy stála za vraždou novinářky Lyry McKeeové v Londonderry (BBC 2019).

Rozhodně nelze tvrdit, že by severoirská společnost byla rozdělena pouze podle náboženské nebo geopolitické štěpné linie. Práce řady autorů se zabývají tématem štěpných linií v Severním Irsku, kdy zkoumají například příklon konzervativních či liberálních nebo pravicových a levicových voličů k vybraným severoirským stranám (Matthews, Garry, Tilley 2019). A právě změny, které pro severoirskou společnost přináší brexit a společně s ním i protokol o Severním Irsku, mohou nastartovat nové dění na politické scéně Severního Irska. Pokud by k obnovení pevné hranice na ostrově došlo, nedošlo by pouze k porušení Belfastské

dohody, ale také dost možná k opětovnému rozdmýchání násilí, ačkoliv ne v takové míře, jako v 70. letech. Plný dopad brexitu na Severní Irsko bude možné pozorovat až v následujících letech. Je možné, že právě provedení brexitu a změny s ním spojené dostanou otázku statusu Severního Irska opět do popředí. Nepokoje, ke kterým v Severním Irsku došlo během letošního jara, především v Londonderry (RTE 2021) a Belfastu (PSNI 2021), mohou být projevy zvýšeného napětí, kterému bude severoirská společnost čelit a které by pevná hranice mohla umocnit, pokud by byla obnovena. Dění v Severním Irsku v následujících letech bude tak či onak velice zajímavé a velice pravděpodobně nabídne další témata pro výzkum. Naskýtá se zde otázka, zda dojde k referendu v Severním Irsku, jehož předmětem bude odtržení od Spojeného království a připojení k Irsku. Právě možnost sjednocení Irska a Severního Irska je slíbená Belfastskou dohodou (Northern Ireland Office 1998), která ukončila téměř tři dekády „The Troubles“.

Velký význam pro Severní Irsko budou mít příští volby do severoirského parlamentu a především výsledek stále posilující Aliance, která stojí mezi dvěma soupeřícími tábory, republikány a unionisty. Tématem, které má značný potenciál ovlivnit výsledek voleb, je Severoirský protokol, který řeší Severní Irsko a přesun zboží v důsledku Brexitu. Hlavním problémem, který pro Severní Irsko vyvstává s brexitem, je otázka hranice mezi Irskem a Severním Irskem. Aby nedošlo k obnovení tvrdé hranice mezi těmito dvěma celky, došlo k přijetí protokolů o Severním Irsku. Výsledkem je „hranice“ v Irském moři, která ovlivňuje pohyb zboží, kvůli společnému trhu Irska a Severního Irska (Harvey 2020).

7. Seznam literatury a zdrojů

7.1 Literatura

BBC (2019): Lyra McKee: 'New IRA' admits killing of journalist,

<https://www.bbc.com/news/uk-48018615> 1. 5. 2021)

ENGLISH, R. (2004): *Armed Struggle*, Pan Books, London.

EVANS, G., SINNOTT, R. (1999): *Political Cleavages and Party Alignments in Ireland, North and South*, *Proceedings of the British Academy*, 98, s. 419–456.

<http://publications.thebritishacademy.ac.uk/pubs/proc/files/98p419.pdf> (1. 5. 2021)

FORD, R., JENNINGS, W. (2020): *The Changing Cleavage Politics of Western Europe*, *Annual Review of Political Science*, 23, s. 295–314.

<https://www.annualreviews.org/doi/full/10.1146/annurev-polisci-052217-104957> (1. 5. 2021)

FRANK, J. (2006): *Konflikt v Severním Irsku*, Triton, Praha.

HOME OFFICE (2021): *Proscribed terrorist groups or organisations*,

<https://www.gov.uk/government/publications/proscribed-terror-groups-or-organisations--2/proscribed-terrorist-groups-or-organisations-accessible-version> (1. 5. 2021).

HARVEY C. (2020): *Designing a Special Arrangement for Northern Ireland: the Irish Protocol in Context*, *Brexit Institute Working Paper Series*, 6.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3588415 (1. 5. 2021)

HENDL, J. (2006): *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*, Portál, Praha.

HUGHES, B. (2016): *EU referendum: Where Northern Ireland parties stand*, *Irish News*,

<https://www.irishnews.com/news/2016/02/22/news/eu-referendum-where-northern-ireland-parties-stand-425039/> (1. 5. 2021).

CHURCHILL, W. S. (1999): *Věk revolucí*, Argo, Praha.

INGLEHART, R. F. (2008): *Changing Values among Western Publics from 1970 to 2006*, *West European Politics*, 31, 1-2, s. 130-146.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402380701834747> (1. 5. 2021)

KEARNEY, V. (2014): *PSNI's major crackdown on UVF drug dealers*. BBC, Belfast,

<https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-26048921> 1. 5. 2021).

KITSCHOLT, H. (1995): Formation of Party Cleavages in Post-Communist Democracies: Theoretical Propositions, *Party Politics*, 1, 4, s. 447–472.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1354068895001004002> (3. 5. 2021)

LIPSET, S. M., ROKKAN S. (1967): *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspective*, The Free Press, New York.

MATTHEWS, N., GARRY, J., TILLEY, J. (2019): The Evolution of Party Policy and Cleavage Voting under Power-Sharing in Northern Ireland. *Government and Opposition*, 56, 2, s. 1–19. https://research-information.bris.ac.uk/ws/files/207910877/Full_text_PDF_final_published_version_.pdf (1. 5. 2021)

MCCAFFREY, R. (2016): Should the Assembly break the constituency link with Westminster? <https://www.assemblyresearchmatters.org/2016/07/18/should-the-assembly-break-the-constituency-link-with-westminster/> (1. 5. 2021).

MCDONALD, H. (2020): Ten New IRA suspects arrested in Ireland-wide police operation, *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/uk-news/2020/aug/18/ten-new-ira-suspects-arrested-in-ireland-wide-police-operation> (1. 5. 2021).

MCKENNA, F., MELAUGH, M. (2021): Violence – Chronology of Major Violent Incidents, 1969–1998, <https://cain.ulster.ac.uk/issues/violence/chronmaj.htm> (1. 5. 2021)

MELAUGH, M. (2011): A Guide to the Virtual Educational Space in Second Life, <https://cain.ulster.ac.uk/victims/gis/secondlife.html> (1. 5. 2021).

MOODY, T. W., MARTIN, F. X. a kol. (2012): *Dějiny Irska*, Nakladatelství Lidové Noviny, Praha.

MORIARTY, G. (2019): Who are the New IRA and what have they done? *The Irish Times*, <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/who-are-the-new-ira-and-what-have-they-done-1.3869569> (1. 5. 2021).

NORTHERN IRELAND OFFICE (1998): *The Belfast Agreement*, <https://www.gov.uk/government/publications/the-belfast-agreement> (1. 5. 2021).

PSNI (2021): Appeal for calm after officers injured in Sandy Row riot, <https://www.psni.police.uk/news/Latest-News/020421-sandy-row-riot/> (1. 5. 2021).

RTE (2021): Petrol bombs and masonry thrown at police in Derry, <https://www.rte.ie/news/regional/2021/0402/1207651-derry-disturbances-latest/> (1. 5. 2021).

RUSSELL, R. (2016): Election Report: Northern Ireland Assembly Election, 5 May 2016, Northern Ireland Assembly, Research and Information Service Research, Belfast.
<http://www.niassembly.gov.uk/globalassets/documents/raise/publications/2016-2021/2016/general/14616.pdf> (1. 5. 2021).

TILLEY, J., EVANS, G., MITCHELL, C. (2008): Consociationalism and the evolution of political cleavages in Northern Ireland, 1989-2004. *British Journal of Political Science*, 38, 4, 699–717.
https://www.researchgate.net/publication/228387517_Consociationalism_and_the_Evolution_of_Political_Cleavages_in_Northern_Ireland_1989-2004 (1. 5. 2021).

TONGE, J., EVANS, J., (2020): Northern Ireland: From the Center to the Margins?, *Parliamentary Affairs*, 73, 1, s. 172-178.
https://academic.oup.com/pa/article/73/Supplement_1/172/5910286?searchresult=1 (1. 5. 2021)

UUP (2016): Statement from the Ulster Unionist Party, Belfast,
<http://uup.org/news/4155/21/Statement-from-the-Ulster-Unionist-Party#.YImoGrUzaUk> (1. 5. 2021).

WHYTE, N. (2002): Northern Ireland Assembly Elections 1998,
<https://www.ark.ac.uk/elections/fa98.htm> (1. 5. 2021)

7.2 Zdroje dat

EONI (2016): Results by constituency (including rejected ballots) (PDF). The Electoral Office for Northern Ireland, Belfast, https://www.eoni.org.uk/getmedia/50595cd6-0ed8-410f-a7ee-75b46c32045d/EU-REFERENDUM-2016-CONSTITUENCY-COUNT-TOTALS_1 (1. 5. 2021).

MCKEOWN M. (2009): Spreadsheet of Deaths Associated with Violence in Northern Ireland, 1969-2001, <https://cain.ulster.ac.uk/victims/mckeown/index.html> (1. 5. 2021).

NISRA (2011): Religion or Religion Brought Up In: KS212NI (administrative geographies)
<https://www.ninis2.nisra.gov.uk/public/Theme.aspx?themeNumber=136&themeName=Census+2011> (1. 5. 2021).

OpenDataNI, (2021): OSNI Open Data - Largescale Boundaries - Parliamentary Constituencies (2008). <https://www.opendatani.gov.uk/dataset/osni-open-data-largescale-boundaries-parliamentary-constituencies-20081> (1. 5. 2021).

SUTTON M. (2001a): Status of the person killed, <https://cain.ulster.ac.uk/sutton/tables/Status.html> (1. 5. 2021).

SUTTON M. (2001b): Year of the death, <https://cain.ulster.ac.uk/sutton/tables/Year.html> (1. 5. 2021).

8. Přílohy

Analyzovaná data

Parlamentní volební okrsek	Počet obětí (1969-2001)	Počet hlasů pro vystoupení z EU	Počet hlasů pro setrvání v EU	Celkový počet započítaných platných hlasů	Volební účast
Belfast East	139	21 918	20 728	42 646	66,18 %
Belfast North	620	19 844	20 128	39 972	57,39 %
Belfast South	189	13 596	30 960	44 556	66,88 %
Belfast West	662	8 092	23 099	31 191	48,85 %
East Antrim	38	22 929	18 616	41 545	64,95 %
East Londonderry	82	19 455	21 098	40 553	59,69 %
Fermanagh & South Tyrone	229	19 958	28 200	48 158	67,82 %
Foyle	251	8 905	32 064	40 969	57,18 %
Lagan Valley	82	25 704	22 710	48 414	66,26 %
Mid Ulster	105	16 799	25 612	42 411	61,56 %
Newry & Armagh	431	18 659	31 963	50 622	63,94 %
North Antrim	41	30 938	18 782	49 720	64,67 %
North Down	13	21 046	23 131	44 177	67,33 %
South Antrim	71	22 055	21 498	43 553	63,12 %
South Down	93	15 625	32 076	47 701	62,23 %
Strangford	25	23 383	18 727	42 110	64,17 %
Upper Bann	152	27 262	24 550	51 812	63,64 %
West Tyrone	140	13 274	26 765	40 039	61,69 %
Celkem (Severní Irsko)	3363	349 442	440 707	790 149	62,69 %

Parlamentní volební okrsek	Volební výsledek (vystoupit)	Volební výsledek (setrvat)	Neplatné odevzdané hlasy	Odevzdané hlasy celkem	Oprávněných voličů celkem
Belfast East	51,40 %	48,60 %	19	42 666	64 474
Belfast North	49,64 %	50,36 %	26	39 999	69 692
Belfast South	30,51 %	69,49 %	27	44 584	66 664
Belfast West	25,94 %	74,06 %	18	31 210	63 883
East Antrim	55,19 %	44,81 %	19	41 565	63 997
East Londonderry	47,97 %	52,03 %	10	40 564	67 953
Fermanagh & South Tyrone	41,44 %	58,56 %	29	48 188	71 051
Foyle	21,74 %	78,26 %	18	40 988	71 677
Lagan Valley	53,09 %	46,91 %	11	48 426	73 089
Mid Ulster	39,61 %	60,39 %	20	42 432	68 927
Newry & Armagh	36,86 %	63,14 %	22	50 645	79 211
North Antrim	62,22 %	37,78 %	20	49 741	76 913
North Down	47,64 %	52,36 %	34	44 212	65 660
South Antrim	50,64 %	49,36 %	10	43 564	69 015
South Down	32,76 %	67,24 %	23	47 725	76 697
Strangford	55,53 %	44,47 %	13	42 124	65 642
Upper Bann	52,62 %	47,38 %	33	51 846	81 469
West Tyrone	33,15 %	66,85 %	22	40 062	64 941
Celkem (Severní Irsko)	44,22 %	55,78 %	374	790 524	1 260 955

Parlamentní volební okrsek	Počet obyvatel hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vychovaných (2011)	Počet obyvatel hlásících se k protestantství nebo jiné křesťanské církvi nebo v těchto církvích vychovaných (2011)	Počet obyvatel hlásících se k jiné víře nebo v jiné víře vychovaných (2011)	Počet obyvatel nehlásících se k vyznání (2011)	Obyvatel celkem (2011)
Belfast East	11 712	69 533	1 324	9 652	92 221
Belfast North	48 126	46 821	1 066	6 518	102 531
Belfast South	49 025	48 630	3 124	10 623	111 402
Belfast West	75 263	15 645	549	2 529	93 986
East Antrim	18 362	63 148	877	7 680	90 067
East Londonderry	41 564	53 097	674	4 338	99 673
Fermanagh & South Tyrone	59 159	40 100	628	2 666	102 553
Foyle	75 731	22 193	793	2 090	100 807
Lagan Valley	19 346	73 158	1 006	8 200	101 710
Mid Ulster	66 152	30 522	438	2 043	99 155
Newry & Armagh	74 591	34 380	616	2 814	112 401
North Antrim	30 723	71 446	801	5 237	108 207
North Down	11 269	66 618	1 026	10 585	89 498
South Antrim	31 619	59 349	867	7 403	99 238
South Down	75 384	29 224	570	3 657	108 835
Strangford	15 447	65 353	839	7 731	89 370
Upper Bann	51 919	58 998	1 033	6 060	118 010
West Tyrone	61 993	27 502	361	1 343	91 199
Celkem (Severní Irsko)	817 385	875 717	16 592	101 169	1 810 863

Parlamentní volební okrsek	Podíl obyvatel hlásících se ke katolictví nebo v katolictví vchovaných (2011)	Podíl obyvatel hlásících se k protestantství nebo jiné křesťanské církvi nebo v těchto církvích vchovaných (2011)	Podíl obyvatel hlásících se k jiné víře nebo v jiné víře vchovaných (2011)	Podíl obyvatel nehlásících se k vyznání (2011)
Belfast East	12,70 %	75,40 %	1,44 %	10,47 %
Belfast North	46,94 %	45,67 %	1,04 %	6,36 %
Belfast South	44,01 %	43,65 %	2,80 %	9,54 %
Belfast West	80,08 %	16,65 %	0,58 %	2,69 %
East Antrim	20,39 %	70,11 %	0,97 %	8,53 %
East Londonderry	41,70 %	53,27 %	0,68 %	4,35 %
Fermanagh & South Tyrone	57,69 %	39,10 %	0,61 %	2,60 %
Foyle	75,12 %	22,02 %	0,79 %	2,07 %
Lagan Valley	19,02 %	71,93 %	0,99 %	8,06 %
Mid Ulster	66,72 %	30,78 %	0,44 %	2,06 %
Newry & Armagh	66,36 %	30,59 %	0,55 %	2,50 %
North Antrim	28,39 %	66,03 %	0,74 %	4,84 %
North Down	12,59 %	74,44 %	1,15 %	11,83 %
South Antrim	31,86 %	59,80 %	0,87 %	7,46 %
South Down	69,26 %	26,85 %	0,52 %	3,36 %
Strangford	17,28 %	73,13 %	0,94 %	8,65 %
Upper Bann	44,00 %	49,99 %	0,88 %	5,14 %
West Tyrone	67,98 %	30,16 %	0,40 %	1,47 %
Celkem (Severní Irsko)	45,14 %	48,36 %	0,92 %	5,59 %